

Ч. 4(102) Р. XXV

Львівград

журнал української молоді

АВАНГАРД

ЖУРНАЛ
УКРАЇНСЬКОЇ
МОЛОДІ

Двомісячник, видає Центральна Управа СУМ

VANGUARD

Official Press Organ
of the Ukrainian Youth
Association in exile
two-monthly

AVANTGARDE

Revue des Jeunes,
bi-mestriel, edité par le
Comité Central de l'Union
de la Jeunesse Ukrainienne
en exil

Редагує Колегія з членів Центральної Управи СУМ
Головний Редактор — Володимир Ленін
Редакційне листування й матеріали
надсилати на адресу Редакції:

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ Й АДМІНІСТРАЦІЇ

«AVANTGARDE»
72 Bld. Charlemagne
1040 Bruxelles
Tél. 34.04.82.

Це число зредаговано в Секретаріаті ЦУ СУМ при ви-
датній співпраці Редакційного Гуртка Дружинників СУМ:

О.Рожка, А.Гайдамаха і Я.Добощ.

Фотооптичний склад: Міля Сенічан.

Графічне оформлення: мистець-маляр Омелян Мазурин.

УМОВИ

КРАЇНИ	ОДНЕ ЧИСЛО	РІЧНО
США	1.00 дол.	5.00 дол.
Канада	1.00 дол.	5.00 дол.
Англія	ф.шт. 0.25	ф.шт. 1.25
Австралія	0.75 дол.	3.75 дол.
Бельгія	30 б.фр.	150 б.фр.
Франція	3.00 ф.фр.	15.00 ф.фр.
Німеччина	2.50 нм.	12.50 нм.
Австрія	15.00 шіл.	75.00 шіл.
Аргентина	100 пезо	500 пезо
Бразилія	1.00 н.круз	5.00 н.круз.
Парагвай	50 гвар	250 гвар.

ПЕРЕДПЛАТИ

ОДЕРЖИМІ УКРАЇНОЮ

ПРИВІТАЛЬНЕ І ЗАКЛЮЧНЕ СЛОВО д. О. КОВАЛЯ, ГОЛОВИ ЦУСУМ, НА ЗДВИЗІ СУМ
В БРИТАНІЇ В ДНІ 3.7.71 В ЛЕСТЕРІ.

Достойні Гості, Дорогі Подруги і Друзі, члени СУМ,

Ми зібралися сьогодні в Лестері, щоб якнайгідніше відзначити великі роковини, що припадають в цьому році:

- 100-ліття від народження поетеси-лицаря, невмірущої Л. Українки;
- 50-ліття Української Автокефальної Православної Церкви;
- 30-ліття Акту відновлення Української Держави — 30. червня 41 р.
- 25-ліття з часу відновлення СУМ на чужині.

З нагоди цих великих і багатих своїм значінням роковин, дозвольте привітати Вас від Центральної Управи СУМ і від мене особисто.

В першу чергу хочу з приємністю відмітити, що наші сьогоднішні святкування зводили звеличати своєю присутністю Преосвященніший Кир Августин Горняк з Преподобними Отцями і Сестрами та численні представники нашого організованого громадського життя.

Та особливу шану маємо сьогодні вітати між нами Голову Державного Правління з 1941 р. і теперішнього Голову Проводу ОУН і АБН п. Ярослава Стецька з Дружиною. І як символ дружби та спільності людських ідей ми вітаємо тут представника далекої Японії, Голову Світової Антибольшевицької Ліги проф. О.Кубокі в товаристві Дружини і секретарки.

Відзначаючи 100-ліття від народження Лесі Українки, нам впадає в вічі велика подібність долі України і її великої Дочки Лесі. Ознакою тієї подібності є слабкість тіла і велич духа. Це словами Лесі Українки говорить сьогодні Україна своєму окупантові — «Убий — не здамся!» І лицарі, що їх покликала Леся Українка до чину рішили «боротись до кінця без пощади». В цьому одному виразі великої Поетеси, ми бачимо яких саме якостей потрібно цим лицарям, сьогоднішній українській молоді, щоб видержати цей безпощадний бій до кінця. Бо бій цей іде не в ім'я облудної пролетарської революції, яка робітників перетворила в рабів а селян в кріпаків, ні не за вигоди якоїсь суспільної класи, але за вічні цінності древнього Києва, за християнські цінності одержимих вірою, правдою і справедливістю вільних людей. Це є ті універсальні цінності, в пошуку за якими ми удостоїлися сьогодні між нами візити гостей з країни сходячого сонця.

«Борись і добувайся батьківщини», щоб не загинути чужим чуженицею в неслав'ї — це в першу чергу заповіт для нас, що опинилися на чужині. Щоб здійснити це святе завдання, ми мусимо, як тут було сказано, стати одержимі вірою і любов'ю до України, виплекати в собі такі риси характеру, щоб кожна українська людина стала нездобутною для ворога твердинею, безстрашним лицарем і борцем за ідеали своєї нації.

Коли в світлі ідей Лесі Українки, ми дивимось сьогодні на пройдений етап боротьби, тоді краще розуміємо поставу Ієрархії УАПЦ, а відтак УКЦ, що пішла за тим самим голосом, що його передала Леся Українка своєму героєві: «Убий — не здамся!» Вони погинули всі, але не схибили зі шляху, залишаючи нащадками свій приклад.

Одержимими ідеєю своєї нації, були також, як було сказано творці Акту 30-го Червня 1941 року, бо в моменті зіткнення двох загартуваних потуг, вони кинули на терези історії тривну силу духа проти брутальної, але проминаючої, фізичної сили. І ця сила духа диктувала молоді, проти всяких сподівань, братив в руки зброю і боротись в рядах ОУН-УПА без пощади, до загибелі. Це і є 30-ліття Акту 30. Червня 1941 р. в світлі ідей нивмірущої Лесі. Бо все це що діється тепер в Україні, здавалось би нежданний зрив молодого покоління стоїть в причинному зв'язку з ідеями Тараса Шевченка, Лесі Українки, Івана Франка, митрополитів — Василя Липківського і Слуги Божого Андрея Шептицького та інших світочів української духовності. Слаба фізично, бо поневолена, але сильна духом, бо не кориться ворогові, українська нація іде неупинно до своєї мети — жити вільним життям у своїй від нікого незалежній Державі. Акт 30-го Червня 1941 р. є ще далі в стадії здійснювання і буде остаточно здійснений!

ГОЛОВА ЦУ СУМ ДОЖОВАЛЬ В СУПРОВІДІ ЧЛЕНА КУ СУМ В.БРИТАНІЇ Б.ЮРКОВА, ЧЛЕНА ЦУСУМ Й.РОЖКИ І ГОЛОВИ КУ СУМ ФРАНЦІЇ О.СМОЛИКЕВИЧА ВХОДИТЬ НА ПЛОЩУ, ДЕ ВІДБУВАЄТЬСЯ ХХІІІ-ТІЙ ЗДВИГ СУМ В.БРИТАНІЇ В ЛЕСТЕР – 3.7.71 р. НА ЗДВИЗІ ВЗЯЛО УЧАСТЬ БІЛЯ 2000 УНІФОРМОВАНИХ СУМІВЦІВ І БІЛЯ 6000 ГРОМАДЯНСТВА.

Частинка тієї гігантської боротьби для повноти здійснення Акту 30-го Червня припадає також на Спілку Української Молоді, яка тепер обходить 25-ліття від свого відновлення на чужині. За час свого оновленого існування Спілка Української Молоді виховала в своїх рядах частину молодого покоління, що готове перебирати прапор боротьби за права української нації, за державну незалежність України.

Ця наша молодь включається на цілому широкому фронті, де проходить ворожий наступ, а також не рідко переходить сама у протинаступ. З цієї нагоди хочу висловити признання Проводові і сумівській молоді Велико-Британії, що гідно й успішно відзначили 25-ліття відновлення своєї сумівської організації на чужині, ставши в обороні переслідуваних діячів культури в Україні і маніфестуючи свої прагнення бачити Україну вільною. «Борись і добувайся батьківщини» для сумівця це не поетична фраза, а наказ сумління по відношенні до своєї батьківщини – України. Тому слава Вам, юним пересмцям великих ідей української нації, бо Ви йдете правильним шляхом, який веде до великої Меті, в ім'я якої ми відзначаємо сьогодні згадані великі роковини.

Честь України – Готов боронити!

В Ідеї і Чині – Єдність поколінь

ПРОМОВА НА ЗДВИЗІ СУМ В.БРИТАНІЇ В ЛЕСТЕР 3.7.71)

Провід революційної ОУН вітає Вас сьогодні з приводу традиційного Здвигу Спілки Української Молоді у Вел. Британії. Сьогодні цей Здвиг має особливе значення, бо відбувається в часі скріпленого наступу на українську націю з боку її смертельного ворога – російського народу і створеного ним більшовизму та інших ворогів української державности, а теж наших Церков! Відбувається він у великі роковини тієї постаті нашої культурної творчости – геніяльної поетеси – Лесі Українки, яка залишила нам заповіт: **КОНТРА СПЕМ СПЕРО** – тобто вірю проти всякої надії, і в тридцяті роковини історичного чину нації – відновлення Української Державности 30.УІ.1941 тими, які проти всякої надії вірили у здійснення правди України, стаючи на прою з найбільшими тодішними воєнними потугами світу – Німеччиною і Росією. Проти надії сподівалися, проти всякої надії вірили в ідею України. Як Леся, так і творці Акту 30.УІ. були одержимі правдою. абсолютною правдою України, що є правдою ХРИСТА! Леся Українка – цей велетень волі, духа, серця, інтелекту, героїчної моралі – якраз тепер незвичайно актуальна для нас усіх українців, без огляду на віровизнання, всіх хто бореться за свої суверенні права, за права нації на українській землі!

Коли Москва переслідує нашу культурну еліту зокрема і увесь народ наш, то речник молодого покоління – засуджений на довгі роки ув'язнення – Валентин Мороз мужньо й героїчно викликає духа Лесі Українки. Він каже: «Істина розігріта в душі до певного градуса стає цінністю». Знання переростає віру. І тільки тоді людина починає жити. Леся Українка називала цей стан одержимістю. Надто мало на Україні тих, що носять іскру одержимості і можуть запалювати інших. Одержимий і скептик – споконвічні антиподи, Скептик – якраз те, чого найбільше мусить боятися сучасна Україна. На Україні ще треба розпалювати. Основний гріх, який нам приписують – це донкіхотство, відсутність реалізму. Але в концтаборі Лук'яненко, засуджений на 15 років каторги, якраз один із Лесиних одержимих сказав: «Коли б я був єдиним українцем на світі – я й тоді боровся б за Україну»...

Кожне слово сучасних борців в Україні, як пише Мороз, палахкотить фанатичною ненавистю до холодних і слизьких, фанатичним бажанням прискорити кінець льодовитому періодові на Україні»...

Леся навчала нас не тільки любити фанатично своє, але вона навчала ненавидіти ворога, ненавидіти Росію, окупанта, гнобителя! Одержимість, що її проповідувала поетка, сама будучи одержимою, має

нас огорнути до глибини душі і серця, бо «нічого іншого люди так не ждуть, як пише краєвий автор, як живого прикладу героїчної громадської поведінки... Людям потрібен приклад... Навіть сьогодні – в системі російського страхітливого терору – таке героїчне діяння можливе, і сьогодні воно не безплідне».

Чин 30.VI.1941 був саме твором одержимих ідеєю України, лицарів абсурду, як їх тоді звали. Чи ж стати проти найбільших воєнних потуг тодішнього світу – тільки з вірою в серці у свою абсолютну не було дією одержимих?! Сьогодні многим внутрішньо роздертим є важко вчинити в цей далекий і відрубний – здавалося б світ – людей внутрішньо однородних, які не вміли займати наперемінку різні постави, але жили вповні собою. Про них так пише американський історик Дж. Армстронг в своєму творі «Український націоналізм» – стр. 53/54 між ін. таке:

Більшість із цих мужів, динамічні, як вони були, але з природи своєї конспіративної діяльності у Польщі, обмежені лише до неї, не були достатньо ознайомлені закордонними аспектами ОУН. «Це була загартована група борців, незвичайно відважна і заправлена жити в небезпеці»...

Діяння цих молодих людей, з яких многі не дожили тридцятки у цій добі «жорстокій як вовчиця», а загинули в двадцятих ронах свого життя – виявлялися безпосередньо в горінні ідеєю України, взаємного

В ОЧІКУВАННІ ДОСТОЙНИХ ГОСТЕЙ – Впр. Кир АГОРНЯКА, дост. ЯСТЕЦЬКА з дружиною і проф. КУБОНІ з дружиною. З ПРАВА НА ЛІВО: ГОЛОВА ЦУ СУМ – м-р. О.КОВАЛЬ, ГОЛОВА КУ СУМ В.БРИТАНІ ДЯДЕРЕМЕНДА і КОМАНДАНТ ЗДВИГУ – Д.М.ГРИНЮК.

братерства і дружби, ради якої йшли радше на смерть, як мали б зраджувати перед окупантським судом друзів по зброї й ідеї, це була когорта, орден, фанатиків ідеї, які не знали неможливого. Силою своєї волі вони виповняли прірву поміж можливим і бажаним. З ними перекликаються сьогодні героїчні постаті типу Мороза, Алли Горської, Лук'яненка, Кандиби. Ці постаті виростають до символів боротьби! Зокрема Алла Горська і Валентин Мороз — це є приклади горіння ідеєю, приклади **ОДЕРЖИМИХ**, перед якими схиляє голову вся Україна і все благородне людство! Це єдність ідейна, духовна, а передусім моральна поколінь! Єдність творців 30.УІ. і сучасних захисників прав України!

Караванський і Мороз, Зарицька і Горська, Горбовий і Лук'яненко — покоління батьків і дітей — страждаючих однією ідеєю і вмираючих за неї. Це неважно, що одні — це члени револ. ОУН, а другі ні, але горюючи правдою України, правдою всього людства і правдою Христа ідуть у марш життя — боротьби!

За краєвим поетом що над гробом одної із сучасних героїні-мучениці Алли Горської замордованої КГБ у Києві, повторяємо:

«Ярій, дужче. Ярій, а не ридай. У білій стужі сонце України. А ти шукай — червону тіль каліни. На чорних водах — тіль її шукай, Де горстка нас. Малесенька топта. Лише для молитов і сподівання. Усім нам смерть судилася зарання. Бо малинова кров — така ж крута, вона така ж терпка, як в наших жилах. У сивій завірюсі голосінь, ці грона болю, що падуть в глибінь, безсмертною бідою окошились»...

В Україні виростають герої — провідники, що в масових революційних акціях типу Новочернаська, унаслідуються перед народом, в страйках і повстаннях в концтаборах. Виступаючи як їх провідники, дають свідоцтво мужності, особистого прикладу героїзму, чого так прагнув Мороз! Це є приклад також для сумівців, сумівон тут!

Як пригадуються нам тепер часи древнього середньовіччя, яке так засуджують сьогоднішні ліберали й декаденти, скептики і маловіри. У ті часи, як і в наші, у підпіллі і не тільки у підпіллі України, люди живуть, як жили, вповні собою, усі, навіть мистецькі переживання як в Алли Горської, Валентина Мороза, Караванського чи Симоненка, з'єднані у вузлі всебічної життєвої важности у стражданнях і боротьбі нації і її героїв. Як у середньовіччі твір духово-релігійної наснаги — готичні церкви були ділом поколінь мистців, ремісників, фундаторів і мас, так монументи сучасної творчості одержимих в Україні виростають стихійно з попередніх поколінь борців, героїчної епохи УПА і незмінної по сьогодні підпільної боротьби безстрашної ОУН.

Сьогоднішня духовна ситуація в Україні, настрої одержимих, нагадує нам найкращу сторінку палаючого ідеєю служіння вічному із середньовіччя. Нам пригадується може пересадний лист французького священника до монахів в Туттенберзі: «Оце, що є гідне подиву: тисяча людей, а деколи і більше, чоловіків і жінок, тягнуть віз з вантажем у повній мовчанці. Не чується жодного слова... Коли хтобудь із учасників прогрішився супроти свого гуртка, тоді жертву його праці відкидають як нечисту, а його самого виключають зі святого гурта. Коли цей

ПОЧЕСНІ ГОСТІ ЗДВИГУ : ПАНІ КУБОКІ (ЯПОНКА), ВПР. Нир АГОРНЯК, ЕКЗАРХ УКРАЇНЦІВ КАТОЛ. В ВБРИТАНІЇ, Дост. ЯРОСЛАВ СТЕЦЬКО ГОЛОВА ДЕРЖ. ПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ З 1941 р., проф. О.КУБОКІ, ПРЕЗИДЕНТ СВІТОВОЇ АНТИКОМУНІСТИЧНОЇ ЛІГИ (ЯПОНІЯ), мгр. О.КОВАЛЬ ГОЛОВА ЦУ СУМ.

похід вірних, попереджений хоругвами, рушить у дорогу, він має таку силу, що ніщо не може бути перешкодою: ні гори, ні ріки. Нечуване явище!... В Сент-Мері ді Порт, як свідчать вірні, затримався приплив моря, коли вони переходили. Коли прибувають до церкви, уставляють довкруги вози і на тому святому полі свята армія переводить ніч, співаючи гимни. Запалюють свічки, виставляють святі моші, відправляють процесії, приносять хворих з вірою, що будуть вилікувані».

Як пригадує нам цей опис із героїчного середньовіччя «Серед снігів» Мороза, похвалу одержимим і апель до одного із лідерів того гурта святих національної України не виходити зі святого гурта! Як рідною тій духовості і моральній насназі є постава Катрі Зарицької, Караванського, Лук'яненка, Алли Горської, Мороза, Василя Мануха, члена ОУН і бійця УПА, що самоспалив себе в Києві на Хрещатику з окликом: «Хай живе вільна Україна»!

Навколо нас росте когорта одержимих, зокрема в Україні, але й на чужині. Одержимий великою ідеєю нашої української самостійної Католицької Церкви, ідеєю християнства перших віків — християнства мучеників — з'явився такий живий приклад одержимості ідеєю — леліяної Лесею духовости Ісповідник віри Блаженніший Йосиф.

Із ув'язнення впродовж 18 років безбожницькою Москвою за Христа і Україну він став в'язнем Ватиканської держави і через заборону її голови не може відвідати своїх вірних! Наша перша мученицька Церква УАПЦ з її великими митрополитами Липківським і Борецьким, закатованими безбожницькою Москвою, з замученими священослужителями і вірними належала своїм особовим складом до одержимих ідеєю Христа і України. Цей рік є водночас ювілейним роком – роком п'ятидесятиріччя від часу оновлення української нацією нашої рідної православної Церкви, Церкви мучеників і героїв.

До співтворців акту 30.УІ належали обі наші Церкви, УАПЦ, яка пастирським листом її пізнішого Митрополита Полікарпа і УНЦ, що теж пастирським листом її Митрополита Слуги Божого Андрея – благословили революційно-державний чин, ініційований ОУН.

Молодь була в той час, пробойовою силою, як це завжди бувало у переломових хвилинах життя нації. Вона розбурхала плесо стероризованого Москвою суспільства, не зважаючи на помордованих з наказу Москви-Сталіна-Хрущова тисячів і тисячів українських патріотів по тюрмах в Україні. Розбиваючи тюрми у той час, перед очима народу унаєвилися страхоття масакр і мордів супроти яких дантейські сцени пекла були нічим.

Москва вимордувала найкращих в'язнів у тому жінок, молодих, старих, священників, студентів, а навіть дітей, щоб стероризувати народ і щоб послабити революційний потенціал нації. І робила це теж з з питомим москалям садизмом варвара!

Здавалося, прийшов час відплати; народ горів вогнем ненависти. Але прийшов новий окупант: німці. Треба було мужнього рішення – відкрити двофронтову війну проти двох імперій. І це сталося дійсністю! А в міжчасі з рвучкою енергією ПОХІДНІ ГРУПИ ОУН, в яких молодь творила більшість, по всій Україні встановляли українську владу, проголошуючи відновлення УССД. Всенародній плебісцит тим чином підтвердив акт 30.УІ і одобрив створення УДП і його склад. А плебісцит крові помордованих патріотів українських і загинувших в боях проти москалів, а згодом проти німців, був найважливішим виявом прагнення нації, що його оформив: Акт 30.УІ.1941.

Молоде покоління тридцятих років, вершком дії якого був Акт 30.УІ і створення в його захист УПА, добре прислужилося батьківщині. І яке диво ставання нації? Сьогодні воно з'єдналося у горінні ідеєю, у героїчній життєвій поставі по тюрмах і концтаборах з сучасним поколінням молоді – батьки з дітьми, МАТИ З СИНОМ, МАКУХ З АЛЛОЮ ГОРСЬКОЮ, ЗАРИЦЬКА З МОРОЗОМ, ЛУК'ЯНЕНКО З ГОРБОВИМ!

(ДАЛІ БУДЕ)

Бельгійські студенти в обороні В. Мороза

О.Р.

Віктор ван Брантегем

Про діяльність «Флямандського Ділового Комітету для Східної Європи» вже відомо нашим читачам з «А». (гляди ч. 2(94) Р.ХХІУ). Особливо зацікавлений цей комітет нехтуванням прав людини у СРСР. Член того ж Комітету, Віктор ван Брантегем, один з перших демонстрував прикутий до однієї з колоном московського театру, кидаючи заклики і летючки присутнім в обороні переслідуваних інтелектуалістів, між якими і Мороз.

У місячнику «Онс Вербонд», (Наша Спілка), що є органом бельгійських католицьких флямандських студентів, з осід-

ком в Генті, появилася довша стаття пера Віка ван Брантегема. Автор досвідчившись на практиці, побачивши советську дійсність і почувши з уст тамошніх інтелектуалістів скарги на проступки режиму написав знамениту статтю-аналізу советської дійсности, а головню про переслідування української людини. Він цитує українських авторів, сам перекладаючи їх на нідерландську мову. Цитує Чорновола «Лихо з Розуму», Валентина Мороза «Заповідник ім. Берії» й інші захлавні і відомі на заході матеріали й твори переслідуваних письменників.

Бельгійському студентові представлено й навітлено правдивий образ советської дійсности, і навіть те, що криється під плащином забарвленої на рожево соцреалістичної гуманности. Всі відомі українські постаті обговорені у цій довшій статті. Накреслено коротко життєпис і засуд. Коментар Віктора свідчить про те, що автор глибоко обізнаний з ситуацією в Україні.

У аступних рядках автор звертає увагу бельгійського студента на переслідувані в Советському Союзі народи, з яких лиш жиди відомі публічній opinio. А забувається, що є багато більші народи від жидівського скупчення в СРСР. Чорновіл, Шухевич, Мороз, Заливаха, Горбовий — лиш кілька імен з великого ряду в ім'я апології української людини, яких виводить автор.

Після появи цього числа журналу подекуди на мурах студентського міста Гент рясніли написи — «Врейгейд воор Мороз» (Свобода для Мороза).

Випущений 30.000 тиражом журнал має на обгортці обличчя Валентина Мороза і заклик стати в його обороні. На закінчення своєї статті-аналізи нової української духовости у постатях В.Мороза, Юрна Шухевича, Караванського, Чорновола автор містить заклик до бельгійського міністра закордонних справ Гармеля. Закликає його стати в обороні Прав Людини в Советському Союзі, а головню в Україні.

ONS VERBOND

KATOLIEK VLAAMS HOOGSTUDENTENVERBOND - GENT
maandblad - 23ste jaargang - maart-april 1971 - nummer zes - zeven

Verantwoordelijke uitgever:

Dirk de Scheppe
Meldepenningsstraat 15
9000 GENT

Hoofredactrice:

Lieve de Vos
tel.: 09/23.73.57

WANTED FREE

eigen cliché

Valentin Moroz

Oekraïns historicus
in januari 1966 tot 6 jaar - in november 1970 tot 14 jaar
TEN ONRECHTE VEROORDEELD
en naar een Sovjet concentratiekamp gedeporteerd
één onder duizenden, die aanklachten richtten tegen de
intellectuele en kulturele repressie van het Sovjet-regime
tegen de onderdrukte volkeren in de USSR
WIJ EISEN VRIJHEID voor alle politieke gevangenen
in de Sovjet concentratiekampen
en toepassing van de **RECHTEN VAN DE MENS**
in de USSR

СЛАВА ГЕРОЄВІ!

сл.п.

МИХАЙЛО СОРОКА

незламний борець за Волю України згинув геройською смертю в дні 16.6.1971 у мордовському концтаборі.

Покійний Михайло Сорока належить до найбільших сучасних героїчних Постатей України. Він жив, боровся і працював тільки для добра свого народу, своєї батьківщини України. Тортурований і гонений окупантом, він держався мужньо, даючи гідний приклад до наслідування іншим. Ніщо і ніхто не міг вирвати йому найдорожчого скарбу — ідеї служіння своєму народові, Україні. Він тією ідеєю жив і горів і життя своє поклав на жертівнику своєї Нації. Націоналіст-революціонер, Михайло Сорока, ні на хвилину не зневірювався в боротьбі. Такі як він, — люди прометеївського типу, рятують людство перед звіродінням і деградацією. Вони своєю поставою в обличчі розгнзуданої большевицької бестії дають людству живі зразки моральної вищости ідеалізму над зоологічним матеріалізмом.

Народжений в 1911 році, Михайло Сорока здобув високу освіту в Празі, ставши інженером. Був багатолітнім українським політичним в'язнем, насамперед польських, а потім московсько-большевицьких тюрем. За вірність ідеям визволення України і свої націоналістичні переконання страждав в окупантських тюрмах і концтаборах понад 30 років. Героїчний шлях його страждань такий: арештований і засуджений 1940 року московськими окупантами під закидом членства в Крайовому Проводі революційної ОУН на вісім років ув'язнення, що їх провів у тюрмах і концтаборах. 1949 року вернувся до Львова, але невдовзі був удруге заарештований і депортований у Красноярський край. В 1951 році вийшов на «волю», а рік пізніше (1952 р.) його заарештовано втретє, обвинувачуючи за приналежність до «лагерних підпільних організацій», і засуджено на 25 років ув'язнення. Всі ті неймовірно жорстокі московські присуди позбавили М.Сороку волі на 38 років. Аж до своєї мученицької смерті перебував у таборі 17а у Мордовії.

Український нарід а зокрема український визвольний рух в особі Михайла Сороки поніс велику втрату, бо не стало великого Патріота-Борця, що став символом українського політичного в'язня, нескореним, невгнутим.

Українська молодь в Україні і на Чужині дістала однак великий спадок — неоціниме духове багатство, яке залишив Покійний в крицевих рисах свого характеру і цілої особовости, які стануть зразком для формування і гарту нового героїчного покоління.

Спи, Дорогий Страднику-Герою, в далекій мордовській землі, аж поки воскресні сурму не сповістять, що улюблена твоя країна звільнилась з ворожих оков і стала до нового вільного життя в своїй Державі.

ВЕЛИКОГО БАЖАТИ!

Живемо тепер в великій на події, переломовій добі в історії людства, коли визначається його доля на наступні сторіччя. Таких переломових діб в історії світової культури було п'ять за останні 5000 років. Тут не маю місця про це оповідати. Раджу прочитати в книжці американського соціолога П. Сорокіна «Сошіал енд кальчурал дайнемікс» а в скороченому викладі в «Крайзіс оф аур ейдж». В цій праці П.Сорокін назбирав величезну кількість фактів з історії людської культури, і довів ними, що в історії чергувалися доби піднесення людської культури з добами її занепаду. Саме тепер людська культура є на низькому її поземі, що веде до катастрофи. По катастрофі має початися нове піднесення людської культури.

Що спричинювало ці цикли в історії культури? П.Сорокін історичними фактами довів, що людська культура підносилася тоді, коли панував ідеалістичний світогляд, і занепадала, коли панував матеріялістичний світогляд. Наш філософ Г.Сковорода висловив цю причину двісті років тому стисло, але вичерпно, кажучи: «Дух животворить», себто, Творчий Дух творить ВСЕ життя, отже не лише духові, але також і матеріяльні вартості. Подивімось глибше на цей закон життя.

Соціологія вчить, що суспільство складається з величезної більшості пасивного загалу (маси) і маленької меншості активної провідної верстви, еліти суспільства. Пасивна більшість відчуває голод лише у шлунку. Голоду в голові та душі вона не відчуває. Вона — як тварини — задовольняється повним коритом, теплою стайнею (хочби й на налігачу) та самкою. Її босвим кличем є «хліб і циркус». Ця двонога худоба розуміє лише матеріяльне життя. Духового життя зона не знає, і знати не хоче. Щобільше! — Вона боїться того духового життя, й інстинктивно шукає пана, який забезпечує їй повне корито. Тим-то вона охоче кориться сильному провідникові.

Маленька меншість суспільства, його провідна верства, еліта складається з людей обдарованих Богом при народженні ТВОРЧИМ ДУХОМ, нестримним потягом до творчості, здібністю творити щось нове. Філософи, письменники, поети, мистці, композитори, винахідники, провідники НЕ робляться, але родяться. Леся Українка почала віршувати на восьмому році життя. Маленький Тарасик почав малювати на 12 році життя. З тисяч генералів лише 1-2 стають наполеонами. З тисяч випускників консерваторій лише 1-2 стають композиторами. Еліта нації зачинає (ініціює) нове життя, творить нові вартості, прокладає нові шляхи і веде пасивну більшість на шляху поступу. Пасивна більшість нездібна і боїться думати. Вона лише наслідує еліту,

та й то на початках протриває всьому новому. Еліта є ТВОРЦЕМ життя, а загальне є лише споживачем життя.

У ХХ ст. поширилася і поглибилася загальна демократизація всього життя. Всенародня обов'язкова освіта, всенародні виборчі права висунули на провідні становища виходців із загалу. Щоденні часописи, радіо стали щоденною потребою і школою загалу. Голос загалу став вирішальним. Але той загальний залишився в основі тим, чим створив його Бог та життя, себто безкритичним і примітивним, прив'язаним до своїх щоденних матеріялістичних ідей та ідеалів: «Хліба і циркусу». Цей примітивний, безкритичний загальний прийшов до влади і культурних впливів. Запанував культурний, духовий плебс. Живемо за доби загального здичавіння культури. Виразником цієї доби є схудобіла людина, двонога свиня. (Про це див. працю еспанського соціолога Й. Ортега-і-Гасета «Бунт мас»).

Та, Бог дав людині не лише тіло, але й душу. Навіть схудобіла людина має душу, хоч і напівзавмерлу. Тим-то навіть і схудобіла молодь інстинктивно боїться своєї **ДУШЕВНОЇ ПОРОЖНЕЧІ**, і вона шукає чогось чим заповнити ту порожнечу. Та спрIMITизована культура і матеріялістичний світогляд не має що дати тій молоді, крім примітивного цирку. Тим то й бачимо кудлатих, неголених, брудних «бітисів», бачимо вихвалювання моральної і статевої розпусти, бачимо тисячі молодих наркоманів. Бачимо навіть біблійні Содому й Гомору. Не треба бути ясновидцем, пророком, щоби бачити їх загибель. Катастрофа неминуча, як довів це соціолог П.Сорокін. По цій катастрофі творча еліта народів піднесе прапор ідеалістичного світогляду, і почнеться нове духове відродження людства.

Молодь завжди була зачинателем (ініціатором), передовою стежкою (авангардом) борців за нові ідеї та ідеали. Отже, і це нове відродження започаткує нова, чинна активна меншість, молода еліта народів (націй). Молода не метрикою, але своїм **ТВОРЧИМ ДУХОМ**. Очолить той молодий світовий рух творча, молода еліта України. Так! — Українці очолять те нове духове відродження людства. Україна бо вже доходить до кінця своєї національної Голготи. Український народ завжди розумів, а по своїй Голготі ще більше розуміє, гостріше відчуває, що «Не єдиним хлібом живе людина». Український народ (ліпше за будь-який) розумом знав і знає, душею відчував і відчуває, що крім світу матеріяльного, існує ще далеко-далеко **ВЕЛИЧІШИЙ, далеко-далеко ПОТРЕБНІШИЙ** людині, **СВІТ ДУХОВИЙ**. Знав і знає, що лише **ДУХ ЖИВОТВОРИТЬ**.

Потреби і мета життя схудобілої людини є чисто тваринні. Добра, високоплатна праця, власна модерна хата, гарна жінка-господиня, багато грошей і розваг. Вищих духових потреб, голоду розуму і душі схудобіла людина не відчуває. Всяка мова про світ духовий їй незрозуміла. Їй не сила зрозуміти, що існує щось вище, за худоб'ячу мету життя. Еліта нації відчуває голод голови і душі. Тим-то вона має чи може мати мету свого життя, вищу за худоб'ячу. З української історії яскравим прикладом є Запорізький Лицарський Орден, з його боевим гаслом: «За Волю, за Віру, за Правду». Цей клич своїх предків має і теперішня молода еліта України, оті знані і незнані: караванські, горині, чорноволи, світличні, дяubi. Вони проголосили

клич «Не єдиним хлібом живе людина.»

Який клич має, чи може мати українська еміграційна молода еліта. Яка мета її життя? — Відповідь на цей запит є основою діяльності таких організацій, як СУМ, Пласт, Сокіл, студентські товариства, тощо.

Наші батьки й діди нарікають, що українська молодь покидає українство, винародовлюється (асимілюється). Нарікають і не можуть знайти причин. А причина лежить у самих батьках та вихователях. Киньмо одним оком на неї.

Наша еміграційна молодь виховується у тутешніх школах на величезному БАГАТСТВІ західно-європейської культури. Вона бачить на власні очі в книгозбірнях мільйони грубих книжок, що оповідають про це багатство. Вона на власні очі бачить те багатство в музеях і у величних будовах на вулицях. В українській же хаті, в домівках українських організацій наша молодь бачить лише примітивний (на її погляд) етнографізм: писанки, вишивки, танки, народні (переважно сумні, журливі) пісні та кількесот тоненьких книжечок про українську культуру. Бачить образ сумного українського селянина в кожусі та шапці, який був — як кажуть їй виховники — найбільшим українським, селянським поетом, що плавав над долею покриток. Бачила малюнок якихось п'яних батярів (малюнок І.Рєпіна «Запорожці пишуть листа»), які були — як пояснили їй виховники — національною гордістю України.

Бачачи таке убожество української культури поруч казкового багатства західно-європейського, наша молодь цілковито природно тікала і тікає від українського убожства, нищоти, примітивності до західно-європейського багатства, вищоти, культурності. Тікає, бо ж молоді імпонують, її захоплює щось величне, а ніколи убожество. Виховники не показали нашій еміграційній (і в Україні) молоді вищоти української культури. Не показали, крім вишивок, перлинки (шедевра) світової архітектури і мистецтва — храму св.Софії в Києві. Не показали, замість Рєпінського плевка, глузу з української культури, славну сторінку історії України малюнка «В'їзд Б.Хмельницького до Києва» Не показали, замість примітивного селянина, який лише плакав, українського велетня, який був і є чимсь далеко більшим, вищим за всіх шекспірів. Більшим, бо ж нема ніде у світі щось подібного до Тарасової Могили, що до неї приходять щороку сотки тисяч прочан усіх станів з усієї великої країни. Про оте Шевченкове «щось більше за всіх шекспірів» наша молодь (і не лише молодь) нічого не знає. Наші науковці досі не написали про те великої, наукової праці,

Наша молодь (і не лише молодь) не знає, що український нарід мав свої великі — від Волги по Дунай — найкультурніші тоді, 3.000 років тому, держави: Арійську (т.зв. трипільців), Кімерійську, Гетитську, Босфорську, Скитську, Сарматську, Руську імперію. Не знає, що колискою більшості західно-європейських народів, їхніх мов та культур була Україна. Не знає, що Україна є Матір'ю не лише всіх слов'янських народів, але також і деяких не слов'янських, як Кельти, Пруси. Багато ще чого не знає про старезність і «вищість української культури та творчої геніяльності українського народу. Знає лише про українську культурну нищість, примітивність. А батьки ще й дувують-ся: чому їхні діти тікають від українства. Було би дивним і не зрозумілим, якби не тікали.

Молодь прагне величного. Повна життєвих сил, молодь прагне ті сили виладувати, прагне якоїсь діяльності, якоїсь боротьби. А людина, зневірена у свої сили, ніколи не підійме руки на, навіть слабшого за себе, ворога. Отже конечною передумовою діяльності нашої молоді є Віра в її власні сили. Цю віру дає почуття вищості. І кожна перемога подесятерює віру у свої сили, отже і віру в перемогу. З метою виховати у нашій молоді почуття української національної вищості, я написав книжку «Українець а Москвин». І я одержав листи від моїх молодих читачів (студентів), які дякують мені власне за те, що я надхнув у них віру в українську культурну вищість і тим надхнув у них віру в їхні власні сили та збудив їхню охоту боротися за визволення України. «Не єдиним хлібом живе людина». Це не є лише релігійно-філософська аксіома, що заповнює душевну порожнечу людини. Цей клич є могутнім рушієм, що мобілізує духові (а тим і фізичні) сили провідної верстви, еліти народу. Під цим прапором еліта кидається у вир боротьби за найвищі, найшляхетніші ідеали та ідеї. Українська еліта кинула клич «Воля людині і народові». Цей клич є вселюдським ідеалом. Отже, борячись за волю України, наша еліта бореться за вселюдський ідеал. А це ставить нашу еліту на **ЧОЛОВЕ ПРОВІДНЕ** місце в боротьбі людства за краще майбутнє.

Як я вжегадав, проф. П.Сорокін довів циклічність піднесення та упадку світової культури. Саме тепер ми живемо за доби упадку, яка скінчиться катастрофою, а по ній почнеться чергова доба піднесення. Символічно це можна уявити собі малюнком Голготи і Воскресіння. Лише спокутувавши свої гріхи в муках Голготи, зможе людство прийти до Воскресіння. Без Голготи не може бути Воскресіння. Україна тепер є наприкінці своєї національної Голготи, а решта світу ще й не починала своєї Голготи. Почне хіба за атомової війни. Отже, бачимо, що Україна вже випередила інші народи на шляху до Воскресіння, до відродження людства. У тому нема нічого дивного, бо ж Україна почала випереджувати інші народи на шляху поступу 10.000 років тому. Як бачимо, сама невблагана історична доля накидає українській молодій еліті провід у боротьбі інших народів за духове відродження людства. Ці завдання і обов'язок дуже почесні, але й дуже, тяжкі. Вони вимагають багато праці на самоозброєння **ДУШЕВНОГО і ЗНАННЄВОГО**.

ДАЛІ БУДЕ.

Московський більшовизм в оцінці Д.Донцова

Д-р ДМ.ДОНЦОВ.

СКУЛЬПТУРА

МИХАЙЛО ЧЕРЕШНЬОВСЬКИЙ

Найбільш чітку, виразну й наскрізь правильну характеристику московському більшовизмові дав у своїх публіцистичних творах Дмитро Донцов. У його поглядах на цю тему немає жодного коливання в той чи той бік, а є лише єдина генеральна середина: москаль кожного кольору – білого чи червоного, царського чи більшовицького – був і є ворогом України, її завойовником і поневолювачем.

Оцінюючи твори російського сатирика Салтикова-Щедріна, письменника за доби Олександра II, Д.Донцов у статті «Від держиморди царського до більшовицького» (з березня 1951 р.) пише:

З його творів ясно видно, що психологічне коріння більшовизму було міцне вже в царській Росії, в її еліті. В своїх – нехай і пересаджених – профілях царських адміністраторів («Помпадурі і помпадурші»), – малює Щедрін типові портрети білих московських «держиморд», які різко нагадують «держиморд» червоних. Сатирик... відкривав саму душу москаля-правителя, великого й малого...

Д. Донцов наводить із Щедрінського твору таку цитату: «Ми навіть не знаємо, чи надовго він (губернатор, – прим. наша) лишив нам життя; та твердо знаємо, що життя можливе для нас тільки під однією умовою: щоб ми зобов'язалися «ежимгновенно і неуклонительно трепетать», – і ставить цілком логічно-правильне запитання: «Чи ж це не блискуча формула життя кожного советського «гражданина» й під червоними губернаторами?»

В статті «Царське вчора і більшовицьке нині» – уривках з праці «1709-1939, Пам'яті мазепинців (Львів, журнал «Вістник», книга ч.7-8) Донцов аналізує «Історію Русов», пишучи:

«... Чортівська метода Москви лишилася та сама... І та сама ціль: сплюгавити душу, оплювати її, спідлити – було й є в намірі Москви.

«Не бачили тієї методи представники демократичної «еліти», але так ясно бачили її мазепинці!

«Яке мало бути відношення свободного народу до цієї тиранії? На це автор Історії дає таку саму відмінну від передвоєнного покоління

XIX віку відповідь. Супроти цих «найданів рабства й неволі», «лучче, аніж їх зносити бути нам у всегдашніх бранях за вольность»... Це голос поколінь Орликів, Гордієнків, Полуботків.

«Проти кого мала вестися ця «всегдашня брань» Ціла офіційна ідеологія драгоманівства уважала за недопустиму єресь говорити про боротьбу з Московщиною, навіть у минулім. Добрий тон затроєного соціалістичним дурманом покоління позволяв говорити лише про боротьбу з царатом, з режимом. Борцем лише проти царату був в очах того покоління Шевченко, борцем лише проти царату був Мазепа. Як же інакше задивлявся на це автор Історії! В устах мазепинця Полоботка — в його позвах з Петром — він викладає ціле політичне «вірую», яке міцно мусить шокувати недобитків демократичного століття. Коли пізніші демократи патякали про «три галузки» народу, він говорив «про наш народ і (до Петра) про «твій народ». Коли демократи розводилися про вищість і висококультурність росіян, він свій народ ставляє далеко вище московського народу...»

Ми зачитували Донцова з його книжки «Московська отрута», виданої Спілкою Визволення України в Торонті-Монтреалі 1955 року. Цю книжку щиро радимо придбати й глибоко простудіювати нашій сучасній молоді, яка, нема де правди діти, часто шукає різних — у тім теж ідеологічних — основ чи підстав для свого ідейного існування. Тим часом особливо розбиватися в таких пошуках нема чого. В українській національній науці й публіцистиці щодо формування свого власного національного характеру є Дмитро Донцов. На його вченні про Україну і її ворогів формувалося дотеперішнє наше покоління. це ж саме почесне завдання має й наше сучасне молоде покоління.

Петро Кізко

Звернення дирекції Української Радіо-програми

Зі сторони наших наукових центрів виникла думка, щоби створити при нашій щоденній Радіо-Програмі куток рецензій на книжкові видання. Таким способом можна було би заохотити ширші круги нашого громадянства до читання українських книжок, журналів та газет, а також належно ці видання спопуляризувати для успішного продажу.

Беручи ці важливі фанти до уваги, повідомляємо, що з початком місяця вересня 1971 року наша Радіо-Програма вестиме куток рецензій на книжкові видання, очолений відомим літературознавцем Д-р. Михайлом Ло-зою.

Звертаємося з проханням до наших письменників, видавців і редакцій у вільнім світі надсилати нам свої твори, які ми будемо використовувати у згаданій радіо-хвилині.

Рівночасно, твори, які надаватимуться для радіофонізації, будемо, за згодою авторів, використовувати в нашому театрі на хвилях етеру.

Наша адреса: Sharvan's Ukrainian Radio Program
701 Fillmore Avenue
BUFFALO, N.Y. 14212 USA

Студіювати, чи ні?

Українська молодь на еміграції, за невеликими винятками, — має чудові умови для студій: велика різноманітність середніх і високих шкіл, можливості переїзду з однієї країни в іншу — для доповнення знань чи вдосконалення чужих мов, — різnorodні полєгші та стипендії — так держав, які наші люди замешкують, як і скромніші, українські стипендії різних товариств, зокрема КОДУС-у. Про те, що у кожній країні поселення існують теж українські школи і курси, як теж українознавчі відділи на університетах, включно з УВУ — єдиним еміграційним університетом, — не доводиться говорити, бо тільки крайньо несвідомі люди можуть оспорювати навчання дітей рідною мовою. І коли порівняти можливості студій українців на еміграції — з тими «неможливістями» що їх створюють москалі в Україні, — то тільки приходить дивуватись, що знаходяться юнани і юначки, які, замість користуватись можливостями, і через студії добувати високі становища, — воліють зразу ж закінчивши примусових декілька клас, іти на слабо платну, найнижчу працю, аби тільки мати «свої гроші» й ними нерозумно розкидувати.

Коли б ці юнани прочитали в підпільній літературі з України, як москалі запроторюють наших студентів копати буряки чи бараболю, пасти свині чи доїти корови, і то здебільша в Азії, а високі становища в українських установах обсаджують москалями, — то вони зразу зрозуміли б, яке значення для нашої нації мають високоосвічені люди, дарма, що тимчасом доводиться їм працювати в чужих, але не ворожих, західних установах. Їхні студії і досвід у праці, — пригодяться в будові вільної України, а покищо дадуть велике задоволення і пошану серед своїх і чужих.

Для порівняння варта нагадати в яких важких умовах студіювали колись наші студенти на нашій не своїй землі, під чужим пануванням. Вони все таки добивалися високого знання мимо заборон і переслідувань. Доброю ілюстрацією хай послужить вірш відомого українського поета-лірика й сатирика Степана Руданського, який студіював медицину приблизно у таких умовах, які описує: «Студент»

«... В сінях набік похилились	І сидить він поглядає
Двоє скривлених дверей...	На похилену стіну —
І направо — старій бабі	Під стіною лежить череп, —
Смерть підписує патент,	Нема й кришки тютюну.
А наліво, без копійки,	І стіна кругом чорніє...
Б'ється з нуждою студент.	Тільки лазять павуки,

Тільки сумно виглядають
Із шкарлупи прусаки. (таргани)

Прочитавши уривки цього трагікомічного вірша, — мабуть ніхто з юних читачів «Авангарду» не ставитиме собі питання: студіювати, чи ні?

Софія Наумович

Поэзия
Проза

Стихи

ЖДАН ЛАСОВСЬКИЙ

НА ЩОГЛАХ УЯВЛЕНЬ

Недавно появилася з друку дуже оригінальна збірка поезій і малюнків молодого автора — Ждана Ласовського «На щоглах уявлень», вид. ОМУА, Нью-Йорк 1971, з передмовою поета і маляра старшого покоління Володимира Гаврилюка.

Так поезії, як рисунки, Ждана Ласовського на срібні сучасні: вони інтелектуальні, щоб не назвати їх французьким висловом «софістичне», без сантиментів і мрій, спокійні, без патосу, але мабуть саме тому вони вражають холодними окресленнями цього жаху буття, в якому доводиться жити сучасній українській молоді. Молодий поет, своїми мистецькими засобами — рисунком і словом, — кидає визов таким страхіткам нашого світу як «Дим», «Фабрика», «Приреченість» «Втіма», «Перкусійна музика» та ін.

І молодий український поет відвертається від матеріялістичного перецивілізованого світу. Його душа шукає вищих спонук творчості і знаходить їх у християнських традиціях України. Поезія «Собор», яка закінчує збірку, — це наче ця мета, якої досягнув шукач, або ж дороговказ для дальшої творчості. При ній, навіть його абстрактна ілюстрація набралася «предметності» чудово доповнюючи поему церковною натулою, чи іконографією.

Ждан Ласовський дивує читача своєю зрілістю у мистецьких шуканнях і рішеннях, то ж треба тільки бачити, щоб він далі й невинно творив, — так пером, як пензлем, бо в обидвох напрямках він уже має поважні успіхи.

Наприкінці 1970 року у Самвидаві з'явилася збірка поезій Валентина Мороза «Прелюд», у яку увійшли вірші, написані як у першому, так уже і в другому ув'язненні. Поширюється також складений влітку 1970 року, після арешту, твір «Перший день». Ці твори є свідченням всебічності обдарування автора, його неабиякого літературного хисту.

Україна

Сонячна червіль, важка чорнота —
твої барви
вигнуті вії летючих тополь —
твоя пісня
сплетені берла трирогих богів —
твої знаки
сивого степу нічне шепотіння —
молитва
сонячний присок на синьому небі —
знамено

Тятива

Затрубить вітер, сивий внук Сварога,
мов ярла ріг, що кличе в океан,
крізь клоччя туч на дні синіє срібло,
і місяць мчить оленем крізь туман.
Гуде вітрило в ніч, нап'яте вітром туго,
крізь хаос хмар синіє срібний ріг,
мчить місяць-хорт, бринить тятива мідно.
Тугий діани лук. Кипить шалений біг.
Прогнулась стеля сну. Тремтить стріла на пружі.
Мій човен в ніч летить крізь вату хмар.
Напруги лук тугий порве запону сіру
і сну глуху проломить моці шквал.

Спізнiлий лет

У м'язах — мандрів гул.
За голими лісами
гуде над світом знов
зими сталевий дзвін.
Бушує дикий мед.
Глухий тривоги бубон
жене бентежно нас
за сонцем навздогін.

Дозріли дні
Свою останню ноту
крізь голий шум верхів
шепоче падолист.
Пора, пора! —
вже дихає снігами,
лапає за крило
зими сріблястий лис.

Прелюд

Межи дубів, на свіжих корчовищах,
сіяли просо довговолосі пращури,
над брамою герб вибілювали дощі —
кінський череп на ясиновому ратищі.

Обхопила дворище з чотирьох боків
лісового світу міцнозуба сила,
вечорами Блуд в очеретах світив
пізньому гостеві каганцями синіми.

Безберегим хаосом праліс був,
множились вовки на зарослих багнищах,
тряс бородою зеленоокий цап
у хмільній гушавині на купальському грищі

Відходило літо на вересневий круг,
остигала Сонця золота корона,
а з далекого царства їхала вже Коляда,
повновида дівка — Дажбогова доня.

Луцьк

Любарте-нязю, срібнобородий лицарю,
вже занімали гудців твоїх яворові гуслі,
маєстати нияжі на спорохнілому пергаменті вицвіли,
і почорніло ймено твоє на щербатім залізі.
Позбираю забутих слів квадратів гривни,
з вішого срібла викую чарівний ланцюг,
підйму з намулу Дажбога дерев'яне олтарище
і збагну заповітів наших праукраїнський дух,
Замурується в землю Столп'є, за болотом осяде Седлище,
забіліє співучий Забороль березовою корою,
гостровухим вовком хтивний Хотомель визирне,
а Біла Вежа виросте ведмежою головою.
Прогримить копитами Ратно, засяє щитами Войниця,
на штири боки протрубить Рожище туровим рогом,
вгостить медами Липно – дуплаве деревище,
а Гордло валами вгорнеться за нешироким Бугом.
Позліталися сови над заборолом замчища,
розполохують сиві сутінки попелясті крила,
і лякають язичників таємничими письменами
похилені плити на караїмських могилах.

Перший день

Перший тюремний день – це безконечність, заповнена болем.
Абсолютно все: звуки, запахи, розміри, слова – зіткнене з болем.

Перший тюремний день – це людина без шкіри. Кожний спогад –
розпечена крапля, кожна думка – жарина.

Перший тюремний день – це світ, розрубаний на дві половини.

Розрубано посередині кожний нерв. Основа, з якої родиться хочу,
тут. А корінці, якими воно занурюється у товщу буття – до шару живої
стихії і – неминуче доходять до місця розриву. І кожного разу – свіжий
біль.

Перший день – це рослина з повислим у повітрі корінням, яке ні
до чого не може прирости в порожнечі, і це найбільша мука, бо сенс
коріння – у тому, щоб приростати.

Найстрашніше – замріятись. Тоді забуття стулює дощупи два свіжих
розриви, і хоча досягає мети. Але раптове пробудження зненацька роз-
риває ниточку, і біль, що починав пропадати, спалахує знову.

* * *

Сильним — трудно. Усі їхні хочу дуже великі — ті, що привели за грати, і ті, що поривають на волю. Ні, то не поєдинок хочу і мушу. То битва двох сатанинських хочу — обоє мускулясті і несамовиті, обоє з дужим, виразним пульсом, з міцним апетитом до життя, обоє вигодувані пружним, повнокровним організмом.

Слабим — спокійно. Їхні хочу — маленькі і мляві, вони ніколи не зрушать людину з місця. Часом і в таких заговорить хочу — але потім навіки німіє, загипнотизоване страхом перед тюрмою. Ці не дол'ють до дна, злякані гірким, і ніколи не знатимуть смаку.

* * *

Прийде час, і з кінчиків-ран повиростають нові корінці, приростуть до нового ґрунту і вбиратимуть нові соки, щоб нагодувати вічно голодне людське хочу. Біль загусне і перетвориться у постійну, тривку тугу — і темну, як смола. З кожним днем смола буде світліти і тверднути, аж пони не закам'яніє у прозорий кришталі ченання. Найчарівніша з воль — побачена крізь його затуманену товщу.

Б'є сокира часу до кришталевої брами — і вже стоїш на волі. Але зовсім не та воля, що сытила багато-багато днів з-за кришталевої стіни. Стоїш на волі — п'яний, розгублений, і... знову без шкіри... Бо пролізти крізь грати не можливо — ні сюди, ні туди — не залишивши на них шкіру. Кожного разу — хай буде він сотим — тюрма забирає мито.

* * *

Потім будуть спогади, розповіді — все факти, факти, факти: смішні і страшні, бридкі і зворушливі. Але тюрма — то не факти. Тюрма — це людина без шкіри в перший день. Хто зуміє сказати про це — той розкаже про тюрму.

Та цього не розкажеш: ...
І все одно будеш розказувати.
Так буде — потім, потім...
А сьогодні — перший день...

Івано-Франківськ, тюрма КГБ

Восьма Вулиця

Восьма вулиця
плавала в хмарах
зелених димів фабрик та марігвани.

Зелені дими розвівалися
стаючи зеленими людьми,
які пили зелену воду
на розі Восьмої вулиці.

Мудрі професори, окутані в дитинство,
в своїх портфелях шукали загублений
ключ знання.
Вгортав їх зелений дим, коли переходили
Восьмою вулицею, шукаючи ключ
знання.

На пішоході сидить
злиняла подoba людини, між пальцями крутить
вона своє життя, своє сьогодні, завтра та вчора.
Вони ніколи не стануть дійсністю
у змісті куцої папіроски марігвани.

Лунають співи в зеленому димі. —
Людські подоби хитаються в ритмі глухої порожнечі
марігвани.

Примара
впала, придавлена хмарею дійсності.
Біля неї розбите на кусні лежало її
сьогодні, завтра та вчора, яке ніколи не
сталось.

Бунт

Бунтарські ідеї прорвали
мури заков'язлого режиму стилів.
Юрба садовила на повітряний престіл
червоного ведмеда
з незрячими очима.

Мандрівники

Стояв чорно-білий день.
Довгі, стомлені вулиці котилися,
мов незакінчена симфонія електронних інструментів.
У злив арпеджо бродив мандрівник поміж
жорсткими будинками.
Регіт атональних кольорових гам
линув до мандрівника з будинків,
з яких сипалися пронизливі погляди мертвих
очей на нього.
Ідкий вітер бив заблуканого по душі своєю порожньою
темрявою.
Заграв на інструменті розпачу мандрівник, позичаючи в
Бетговена клявіші.
Нотами, нотами бив об жорстокі будинки.
Купалася місячна соната переінакшених споруд у
ранковому світлі вуличного семафора.
Червоні паростки сонця
боролися з мандрівником,
виїдали з нього душу,
душу темряви порожнього світу.

Контрапунктичне

Розлилося у мряці
чорнило свідомости.
Різнозвучно заграли оркестри
біоморфного павутиння.
В алеях нетерпіння шукає себе
струмок життя.

Собор

Зійшлися ікони, посвячені
чебрецевою водою.
Копула гріла думки святих
постатей, зарисованих пером літописців
на вічність.
Синя мряка співу
цілувала вогні фрески думок
про вічне життя, про Бога, який
він різний, хай на всі лади
мальований.

Дорогим присвячую.

Щось застрягло
глибоко в груді
Щось
чим душа широ
дорожить.

Прийшов лист
з України
де просте слово
недоля гризе
не до науки
тобі хлопче —
В твоїм селі
колгосп навчає
Не милуватися
тобі лісовим шумом
Бабусю
твое царство
давно благословив
сокирою лісник
А дівчинка бистроока
в доярки пішла
У сумному садочку
замкнули тебе
там простирала білі
розляглися по шнурах

А ти дивишся
і пишеш повітрям
Пенельопи вірний стяг

червень 71.

Нова генерація

А може в слід
в слід
за ними
погляне хтось ще раз
і врешті збагне
згублений весь час
під пустим небом
з паперовим серцем
у руках
з вогним домом
у згублених вулицях
чужого міста
Вони ж ступали гордо
по своїх потоптаних степах
без жалю покидати
їх в кайданах
бо за ними
стелиться роса
в рідному городі
і в далекому місті
де відроджується
весна
Вони не боряться даремно
ось в полум'ї спалахнули
паперові серця
пульсує енергія
і творить тисячі атомів
з відлунням
в констентних ділах
* * *
І коли згідливо сміється
Хижий сусід
Всміхається й собі
Раннє сонце
В юних очах.

ЛЕСЯ

Наприклад, я не поділяю вашого «ніцшеанства», бо цей філософ ніколи мені не імпонував. Його ідеал «іберменша» цієї «білявої бестії» якось мене не чарує. Його афоризми й справді часом блискучі й гарні, але я не кохаюся в афоризмах... Але ви не гніваєтеся на мене за цю щирість?

— Ні трохи! Навпаки, це все заставляє мене передумати... Та ось Добриня везе пошту... може й для вас?

— Добриня? Що це за таке боярське ім'я має ваш листоноша?

— Го-го! Послухали б ви наших старих гуцулів! Ніяк інакше вони своїх родів не виводять, як тільки від князів та бояр...

А втім, Іван Франко каже, що це не дурниці, та що всі ці старі легенди мають свою історичну основу... Адже тікали перед дикими кочовиками не тільки селяни й челядь, але й наші князі й бояри, та й поселилися колись тут, у наших недоступних горах та яругах...

— Правда! Так, як і в наших поліських лісах та багнах...

— А ось наше «татарчення» несе нам листи...

— Чого це вас так негарно звуть, панно Євгеніє?

— Це так мене тета Оля переслідувала за темну шкіру й скісні очі! За це для неї тільки один журнал, а вам, панно Лесю аж три листи ззакордону...

В альтанці стало тихо й тільки шелестів папір розриваних конверт і сторінок журналу.

— Оце новина! Ліля одружується!!!

— А з ким? Чи не з отим студентом, як його...

— Та з Кривинюком! Ну, врешті закінчаться «родинні драми»! Але як це мама помирила свої ідеї щодо замужніх студенток і жонатих студентів із їхнім заміром не чекати кінця студії? Вона ж була категорично «проти». Та мабуть вибрала «менше лих»...

— Ха-ха... добре сказано: подружжя — менше лих!...

— О, я переконана, що Ліля матиме вірного й щирого дружину. Бо треба вам знати, що Михайло покоровив собі весь наш «клян». Ця перемога навіть чисельно не мала... Що до мене, то коли я називаю його своїм братом, то це не жарт... Ці страшні й незабутні для мене часи в Мінську... Бо треба вам, Олю, знати, що моя люба Ліля вислала за мною до Мінська Михайла, щоб я не була така самотня серед неприязної родини Сергія... І коли найближчі приятелі боялися «розстроїти собі нерви» видом мого друга, то Михайло виявився для нього, — а ще більше для мене, — справжнім братом милосердя!... Але не треба поринати знову в ці жахливі

спогади, бо ж слід подумати про Лілине весілля... Вона пише, що ми — сестри, будемо дружками, а брати й кузени друзбами, так, що все обійдеться найближчою родиною...

— О, це справді велика й добра для вас, Лесю, новина... А яку ж ви сукню думаєте вдягнути?

— Ось тут і заговика для мене, бо ж, звичайно, на весіллі я не можу показувати своєї жалоби, але й не в стані я тепер одягти нічого колірового... То вже хіба якусь скромну білу сукню собі пошию, як думаєте Олю?

— Олю-ууу, Лесю-ууу! Підвечірок на столі...

Прокинувшись серед ночі, Ольга не могла зрозуміти звідки попав у кімнату відблиск світла. Накинувши халат пішла вона коридором аж на те крило, де була Лесина кімната.

— А-а-а, чи то гарно так до пізної ночі сидіти за столом та посылати в мої вікна світляні сигнали? — пробувала жартувати, постукавши попередньо в двері, але зосереджений вигляд Лесі, її блискучі очі й гарячі рум'яніці на щоках, заморозили усмішку на губах.

— Невже це так дуже пізно? — мов зпросоння запитала Леся.

— А й справді: друга година! Я засиділася, бо... переписувала кілька поезій, що їх разом із «Одержимою» написала ще там... у Мінську... Але вже піду спати, не сердьтєся...

— Лесю найдорожча! Та хто ж би на вас сердився? Я тільки хочу берегти ваше здоров'я, як це пообіцяла вашій матері... Вибачайте, але коли вже прийшла, чи не дозволили б мені їх прочитати, якщо це не тайна?

— Ні, це не тайна, бо ж я вам описувала мої переживання й вам єдиній можу їх прочитати. Друкувати їх всеодно не буду...

— Дякую за довіря, я прочитаю їх у своїй кімнаті, а ви, Лесенько, лягайте бо ж завтра вранці їдемо в гори! Чи вже все спаливали, що вам треба буде в Буркні й по дорозі?

— Ще ні, але зроблю це вже вранці, бо й справді втомилася трохи...

— Добридень, Лесю. Як спалося, чи бодай відпочила трохи?

— О так. Я звикла довгими вечорами працювати. Це тільки в вас я піддаюся «суворому режимові» й іду спати раніше. Вчорашній вечір був виняток... Та ось я вспіла вже й зодягнутися й у дорогу вирудитися. А ви, Олю?

— А я... я вже решти ночі не спала, переплакала над вашими трагічними поезіями... Ви надзвичайна поетка, Лесю, і я вже не дивуюся, що в ці дні ви могли й «Одержиму» створити...

— Бо я й була тоді «одержима»... Але тепер я жалію, що дала вам ці вірші читати. Ви ж маєте свого горя доволі з цим нестерпним Маковеем, то ж навіщо вам ще й чужого? А може, навпаки, заглибившись у чуже, легше зі своїм упоратися?

— Не знаю... може... — і Ольга підійшла до вікна, щоб приховати зніяковіння. Та в цій хвилині її увагу привернуло щось несподіване.

— Ходіть сюди, Лесю! Якийсь великан розмовляє при хвіртці з нашою Маринкою, наче б розпитував про щось. Біля нього дорожні клунки... Може це до вас?

— Квітка! Господи Боже, невже це можливе? Іду... — і Леся зійшла зі східців із радісним окликом; — Та який-же добрий вітер вас аж сюди приніс? — і на radoщах, вона, вхопивши його за руку, потягла в кімнату, залишаючи клунки здивованій Маринці, яка, проте, не розгубившись, внесла їх у хату.

— Олюсю, дозвольте вам представити нашого знаменитого Квітку! Правник за професією, етнограф за замилюванням, музика з Божої ласки й кавалір гарних дам із конечности... Це постійний гість у наших хатах, хуторах і «дачах», і, ви тільки тому в нас із ним не зустрілися, бо він у тому часі, — сидів у Івановій хаті...

— Чула я дещо про вас, пане Квітка, але зовсім протилежне наче б то ви були дуже соромливі! Але коли ви аж сюди заїхали, то ви напевно не з таких, а може тільки прикидаєтесь?

— Я... вибачаюся... що насмілюся, але я..., тобто я не сюди мав їхати...

— Ось і бачите Олю: Квітка напевно тільки завдяки якомусь непорозумінню опинився тут! Ха-ха-ха! Ну й зразу розсмішив нас, мій, милий Квітка! Ну, розкажіть, розкажіть як це ви так помилково приїхали...

— Я дістав... тобто мені виклопотали... паспорт у Швейцарію... бо лікарі знайшли щось у моєму горлі...

— Справді? Це серйозне?

— Але ж ні! Це мої батьки... Ну, панно Лесю, ... чого вам зразу турбуватися... моїм горлом?

— Ну й що ваші батьки? Кажіть за порядком!

— Мої батьки... ви знаєте... вони не люблять, щоб мене тес...

— Знаю: вони не люблять, щоб вас саджали в холодну...

— Так, так! Вони трохи тес... боязкі... Ото ж і вирішили...

— Вирішили, що вас треба вислати в Швейцарію лікувати горло, так?

— Так, саме так. О... ви це так... зразу й знаєте...

— Та це ж не важко, зрештою я звикла з вами розмовляти. Але що ж далі? Тут же не Швейцарія, а Буковина...

— Ага, бо я вам не сказав... бо саме перед виїздом.. прийшов на квартиру Гамбаров... але ви не будете сердитися???

— Та хіба я серджусь? Але ж розкажіть: щось сталося з Гамбаровим?

— Навпак... він привіз вам гостинця... то я й подумав собі... треба завести...

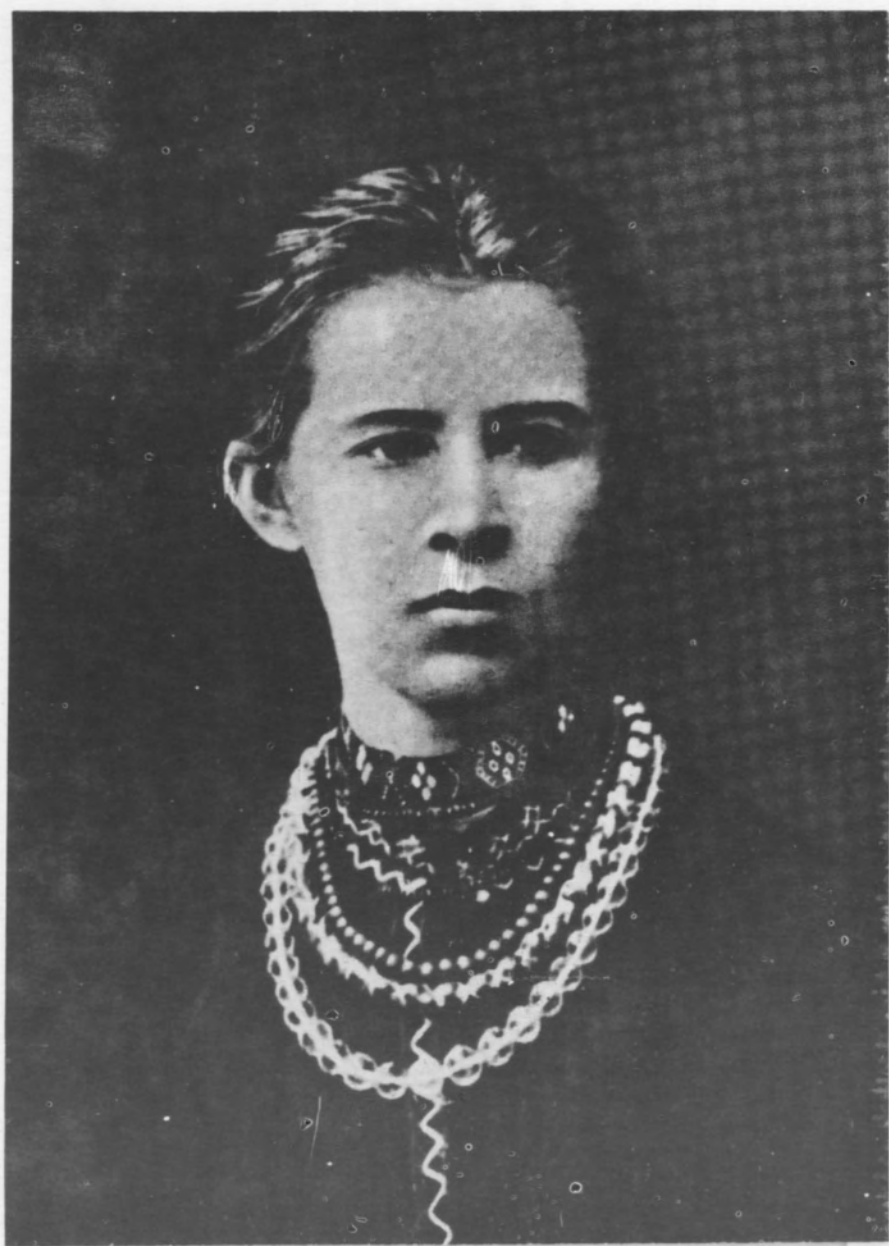
— То ви мені привезли гостинця від Гамбарова? Квіточко! Та хіба ж не міг цей гостинець зачекати? Ну, розкажіть далі...

— Далі вже нічого... я трохи змінив напрям... тобто приїхав, вибачте...

— Ну, ви завжди однаковий, Квіточко: нікому не робите ні тіцих, ни лиха й завжди за щось вибачаєтесь... Та доволі, ви вже й так забагато говорили, це зовсім не в вашому характері. Ну й як він вам подобається Олю й що ми з ним зробимо: вишлемо в

Швайцарію, чи заберемо його з собою в Буркунт?

Тут Квітка, який почав ритися в своїй дорожній торбі за гостинцем, зробив таку благальну міну, що й поважна Ольга засміялася на весь голос.

— Навіщо панові Квітці Швайцарія? Я вам ручуся: наші Карпати нічим не поступаються швайцарським Альпам! У Буркунті є невеличка санаторія, не місто й не село а просто декілька хат серед лісу, високо в горах на 1200 метрів, все просте, але є

залізні води й ванни — все під наглядом лікаря, проте без дорогого шину швейцарських санаторій, у милій, домашній обстановці. Я замовила кімнатку для Лесі, але думаю й для вас там якесь місце знайдеться... Ну що ж? Рішаєтесь? Ми незабаром їдемо, ось тільки поснідаємо... А не втомлені ви надто дорогою?

— Я... я... то ви ви й справді хочете забрати мене з собою? Панно Лесю? Я... втомлений? Та Боже борони!... І їсти не хочеться... на радощах... Тільки вибачте... за наїзд...

— Ну й гаразд! Вибачилися, а тепер їйте й у дорогу!

— А ось знайшов... Оце вам дарунок від Гамбарова... Він казав, що як тільки приїхав у Грузію, зараз подався у Горі... там є спеціалісти-дагестанці від холодної зброї... Він замовив невеличкий кинджал... із найкращої сталі, а рукоять гравірована сріблом по чорному... Ось гляньте...

— Ах, це справді мистецький кинджал! Яка робота, яка ж майстерність! Любий, вірний Нестор! У них дане слово — святість і закон!... А ось і записка: «Панно Лесю, будьте тверда у вашій благородній праці, як сталь цього кинджала, й гостра на словах, як його лезо!» Ой, Квіточко, скільки радості ви мені привезли! Та годі! Їдьмо вже! А кинджал я з собою візьму...

14 липня 1901, Вижиця

Любий Папа!

Листа Твого отримала вже тут, переслала мені Ольга, дуже дякую за гроші, думаю, що їх буде занадто багато! Даремне Ви так нападаєтесь на Квітну. Я властиво не знаю, в чому його злочинство? Що видав перед Вами мою недугу? То це я могла б на нього сердитися! Може так і краще вийшло, бо я й досі мовчала б про стан мого здоров'я, боячись кидати зайву тривогу... Хоч мама сердиться щоб її не посудити в тому, що вона злякається «Квіткових маячень», то до мене пише вона, що я заражена, що в мене зайняті легені і тін... Правда, я буваю часто в анемічному стані, але не в такій мірі, щоб мені потрібна була стороння поміч... Я хочу тут вилікуватися... Мені дуже дивно, що Ти пишеш «не затримуй Квітки, хай він їде в Швейцарію». Коли ж я кого «затримувала»? Не бачу ж причини, чого б я мала забороняти йому бути там, де я... Не знаю ж, чому вираз симпатії до мене, чи дбання про моє здоров'я, має називатися «вмішуванням у наші родинні справи»? Коли так, то й порада Твоя «їхати в Швейцарію» — теж «вмішування»!... Здається, що він має цю саму ідею про мою слабкість, що й ви, тільки нічого не каже. І через те він «щадить» мене до смішного й навіть боїться про київські справи розказувати, щоб я не «зіритувалася». Мені взагалі смішна моя роля: я себе вважаю сливе здоровою, а ви всі вважаєте мене хворою... А не поїхав Квітка до Швейцарії не через мене, а тому, що Ольга йому відрядила. Він Тобі кланяється й Ти не бійся, що він тут, — він дуже помагає мені, особливо в тих чудових, але яких трясучих, гірських дорогах!...

1 серпня 1901, Буркунт.

Найлюбіший, чарівний квіте!

... Тепер опишу свою «Одисею» з Черновець до Буркунта. Спочатку, — нічого особливого, тільки спека... У Вижиці гарні гори і привітні люди... Раз заїхали високо на гору Німчик і бачили звідти при заході сонця щось таке гарне і срібне, як мрія, кажуть, що зветься Розтоки, але я думаю, що то ніяк не зветься і що його вже тепер там нема, бо щось таке може показатися тільки раз і зникнути... Їхати до Буркунта без звістки було страшно, бо люди казали, що всі мешкання зайняті й прийдеться «під смеренов» ночувати. Врешті, вже по дорозі в Кутах, прийшла телеграма, що мешкання є (правда тільки для мене, а п. Квітка примістився «провізорично» то в сій, то в тій хаті)... У Косові нам не дуже сподобалося, а в Яворові уже... Всі Окуневські казали вас поздоровити... У Криворівні прийняли нас Волянські теж дуже добре та ще й дали нам до Буркунта цілу пачку книжок, переважно етнографічних (п. Квітка, побачивши у них велику масу українських книжок, розпалився великою жадністю і ще просив...) Натурально бачили ми там Франків і Гнатюків. Згадували і Вас. Франко дуже хвалив Ваше «Під голим небом», тільки казав, що там тих «ідіотів забагато»... Гнатюк щось закидав, «нащо то комусь потрібні гонорари, коли має багатого батька», але я йому сказала, що гонорари не мають нічого до того, який у кого батько, і що всяка праця варта плати і то, властиво, не такої жебрацької... далі п. Гнатюк сеї розмови не підтримував. Франко справив на сей раз якесь дивне враження... Щось не чула я від нього тих цікавих літературно-філософських розмов, що давніше, від політики відтягався старанно, хоч п. Квітка дуже намагався звернути розмову на політичні теми... у Жаб'ї, в Коржинських, бачили ми... галичан-емігрантів-до Росії, що не хотять говорити... по-українськи, щоб «не попусувати акценту» і для того говорять по-російськи, але з таким «акцентом», що навіть не-москалям вуха в'януть... Я дуже рада, що врешті тих «кацапів» побачила. І за що вони так мучать себе тією російщищиною? Адже звідти до Москви їх все одно ніхто не почує!... Приїхали ми в Буркунт саме на обід, як усі при столі сиділи, пристали до гурту і відразу перестали себе чужими почувати. «Душею товариства» був на той час доктор Кобринський... Мені перебили листа вечерею, а коли я йшла дописувати його, стрінула на дорозі, — Франка, д-ра Кульчицького і... Міхновського! Міхновського! Всі три наче з неба впали на Буркунт. Отже прийшлося їм вистарати вечерю і взагалі за гостей прийняти, бо якось так виходило, що Франко головню до мене приїхав. Франко був сьогодні в ліпшій гуморі і не такий приголомшений. Кульчицький робить симпатичне враження і нагадує більше українця як галичана. Міхновського мало бачила, бо він, скупавшись десь у горах, захопив пропасницю, приїхав розламаний і ледве випивши чаю, вклався спати в хаті п. Квітки. Па!

Хтось.

— Аж дивно мені, Мамочко, як вони всі: попідросли та поправилися! І Оксаночка й Дора! А Микось — просто як дуб вигнався! І вже у хаті порядни наводять дівчата, а не тільки на служанки здаються... За це я вам усім гуцульських дарунків привезла: і кожушни, й намиста, а тобі, Микосю, крисаня! Ти, Оксаночко дістала оригінальну Гуцульську сорочку й два фартушки золотом ткані, але тепер накрій мене хусткою, я приляжу й відпочиватиму а потому мушу з Кривинюком поговорити...

— Та вони обидва з Квіткою у татна, ждуть, поки Ти їх покличеш. Але хай пождуть трохи, а покищо я хотіла тобі сказати, Лесю, що ми обидвоє з татком... Та перш за все, діти, забирайте свої гостинці, а нас залишіть самих... Ото ж, Лесю, ми з Палою багато говорили й мірнували про тебе і Квітку... Він таки добрий хлопець і дуже про тебе дбає... І ось, чи не час би...

— Ага, ось що моя дорогенька мамочка хотіла мені сказати від трьох днів, відколи я приїхала! Тепер уже Квітка зробився для вас добрим, бо дбає про мене, а що він узагалі добра й благородна людина, — навіть коли б і не дбав про мене, то це вас до нього не прихилило б, правда?

— Ну й різна ж ти стала, Лесю... Та хіба я тобі щось лихого сназала? Коли він ото за тобою поїхав на Буковину, то ми й не знали ще, що любить він тебе по-справжньому, й більше всього ми боялися скандалу, щоб оці галичани та буковинці не обмовили тебе, що водишся з таким молокососом...

— Вибач і не сердься, мамо, за мою різкість, але це не різкість, а ясне ставлення справи... Квітка, — наш спільний товариш: мій, і Лілі, й Кривинюка та й Кримського й інших. Нічого в тому дивного немає, що Кривинюк приїхав допомогти мені до Мінська, а Квітка до Черновець. З тією різницею, що Кривинюка вислала Ліля, а на Буковину приїхав Квітка сам, змінивши мету своєї подорожі... Але все це просто тільки товариськість, дружба, яка єднає нас усіх товаришів, що однаково думають і про одне мріють... Тільки тобі з татком чомусь раптово видалося, що «Квітка мене по-справжньому любить»... Це, звичайно, нісенітниця, але ти таки поміркуй: оцей наш «ведмідь», із таким ніжненьким прізвиськом, молодший від мене на десять років!... Ха-ха-ха! А чи ти знаєш, що він там робив, на цій чудовій Буковині? Чи знаєш куди він пропадав, як тільки примістив мене на повітрі, біля хати, обклавши книжками?

— Невже за дівчатами?

— Егеж! За гуцулками. Та тільки не на те, щоб шури-мури розводити бо на те наш Квітка, мабуть і справді нездатний, а на те, щоб слухати, як вони говорять, як співають коломийки, як розказують всілякі перекази про Чугайстрів і русалок та всяке «нечисте»... І записував це все і набирав на фонограф... Він уже й договорився навіть з Колесою, щоб цей поклав на ноти його записи, але не гуцульські, бо їх збирають галичани самі, а кобзарські думи, які наспівував у Катеринославі бандурист Гончаренко... Тепер він хоче й собі придбати такий апарат для запису мелодій...

— Ну, ти Лесю, зійшла вже на Квітчиний фолкльор, а мені інше на серці. Не вічно ж тобі оттак із товаришами возитися...

В СТОЛІТТЯ ВІД НАРОДЖЕННЯ (14.5.1871)
І 35-ЛІТТЯ ВІД СМЕРТИ (7.12.1936)

СИНИ

Присвячую моєму другові Левкові Бачинському

Старий Максим волочив яру пшеницю кіньми добрими, молодими. Борони літали по землі, як пера. Максим кинув капелюх на ріллю, сорочка розіп'ялася і впала аж на плечі. Хмара куряви з-під борін засипала його сивий чупер на голові і на грудях. Він галасував, лютився, а люди з сусідніх нив говорили до себе:

— Старий пес все лютий, але молоді коні ще міцно тримає; багатир, із-замолоду добре годований, та втратив обох синів і від тогди все кричить, і на поли і в селі.

Максим спер коні.

— Старі кости, як стара верба: на вогонь добрі, а з кіньми бігати нідочого. Як ноги погинаються коло коний, а в данци подаються, то такі ноги, най не кажу, що варт. Ліз, діду, на піч, пора вже прийшла.

То він потряс сивою головою попід чорні, кінські гриви та кричав далше:

— Та на піч, брє, я ще годен вілізти, але піч студена, облупана. Образи на стінах почорніли, а світі дивляться на пусту хату, як голодні пси. Стара ціле жите обтикала їх бервінком та васильком та голуби перед ними золотила, аби ласкаві були, аби хата ясна була, аби діти росли. Та хоть їх багато, а всі вони до нічого світці. Синів нема, стару заборпав в землю, а ви, боги, мусите вібачети за бервінок — було ліпше дбати... Ану, зіздохочий, поки нам Бог назначив, берімси, брє, до цієї землі.

І ходили вони з одного кінця ниви на другий, затулені курявою, а борони кусали землю, гаркотіли, роздряпували її, аби зернові вчинити м'яке ложе.

— Ти, Босанку, ти не є жаден кінь, ти пес, ти всі плечі мені обгриз, знак на знакови скусав, а скусав. Не сіпай хоть ти мене, бо так ні жите насіпало, що ледви на ногах стою. Я тобі досвіта сиплю овес, ще сам нічого не ївши; я тебе вічісую; я тебе старими слозами поливаю, а ти кусаєш. Зіздохочий у мене чоловік: він чорними очима за мною водит; він мене желеє; він своїов гривов обтирає дідові слози, а ти, поганий, серца не маєш. Ще недавно ти цілий жмут могого волося вірвав і пустив під ноги в гній. Так не належит робити, бо хоть ти дуже красний кінь, але за це поганий. Жидам тебе не можу продати, але якби прийшов до

мене святий Юрій, то, біг-ме, подарував би-м ті, аби-с з ним ішов змій розбивати: робити землю ти нездатний, бо в тобі спокою нема.

То він слинив пальці, вимивав рану на плечах та присипав порохом.

— Гей, коні, ідім, ідім!...

А борони притихали, земля подавалася, розсипувалася, Максимо-ві ноги чули під собою м'якість, ту м'якість, яка дуже рідко гостить у душі мужика; земля дає йому ту м'якість, і зате він її так любить. І як він викидав жменю зерно, то приповідав: Колисочку я вам постелив мнєконьку, ростіть до неба.

Максим успокоювався, не кричав уже та нагло задержав коні.

— Та якого дідька болиш, ти стара корсо, хрпаєш у кожнім замку, кривуло?

То він оглянувся позад себе та побачив попри борони довгу нитку червоної крові і сів.

— Скло залізло, матері твої! Тепер волочи, а ниви недоробленої не лишиш, хіба си розсочиш у кусні. А ти, малий спаси-біг будеш мати з цеї старої крові, бо стара кров, як старий гній, ніц не родить; мені утрата, а тобі ніякого зиску.

Криваючи він випряг коні, повів до воза та наклав перед них сіна.

— Ти, сонце, не захмурюйси на старого, що заборзо робит полудне: старий не має чим ходити...

Він витяг з торби хліб солонину та пляшку і вимивав рану горілкою, потім відірвав навалок рюнава, завив ногу і зав'язав мотузом від міха.

— Тепер або боли, або переставай, або як хочеш, а волочити таки будеш.

Напився горілки, взяв хліб, кусав його та наново сердитий вигукував:

— Це хліб? Ним лиш коня жидівського чисати бо на добрім кони шкіру зідре. Приходить до мене роєм ті підньопані: «Діду, — кажут, — ми вам печи будемо, прати будемо, запишіт нам поля». — Ці подерті суки гадають, що я їм поле тримав? Як умру, то най на моїм поли чічки ростут та най своїми маленькими головками кажут оченаш за діда.

Зі злости шпурнув хлібом далеко на ріллю.

— Зуби здрігаються від цього макуха; пиймо, Максимку, горівки, вона гладко йде...

— Мой, мовчи, не гавкай над мойов головами; кому взевси співати? Оцему обдертому та обгризеному дідові? Лети собі гет до неба, снажи своєму богови, що чай не посилає мені дурну птаху з співом, бо як він такий потний, най мені пішле моїх синів.. Бо із-за єго воли я лишивси сам на всі землі. Най твій бог співанками мене не гулит, забирайси!

І він кинув грудною землі в жайворонка, та жайворонок ще краще почав співати над його головою і не хотів летіти до Бога.

— Ти, пташку, та ніц а ніц не розумієш. Як мій малий Іван вганяв за тобою, аби тебе ймити; як шукав твого гнізда по межах та грав на сопівці, то ти гогди, пташко, розумно робила, що-с спі-

вала, так траба було робити. Твій спів і Іванова сопілка ішли низом, а поверх вас сонце, і всі ви сипали божий глас і надо мноє і над блискучими плугами і над всім миром веселим. А крізь сонце Бог, як крізь золоте сито, обсилав нас ясностев і вся земля і всі люди виблискували золотом. Так-то сонце розченило весну на землі, як у великім кориті...

— А з того корита ми брали колачі, а колачі стояли перед музинами, а молоді в квітках любилися і ішли до слюбу, і котилася весна, як море, як потопа; та тогди, пташко, твій спів спливав у моє серце, як різка вода в новий збанок...

— Іди ж собі пташко, в ті краї, де ще колачів не забрали, а дітий не порізали.

Обома руками взяв він свою сиву голову та й схилювся до землі.

— Встид тобі, сивий волосе, встидайси, що приповідаєш та приспівуєш, як плансива баба, бо нічо вже тобі на цім світі не може. Ех, сини, мої, сини мої, де ваші голови покладені? Не землк свою, але душу би-м продав, аби-м кровавими ногами зайшов до вашого гробу. Господи, брешут золоті книги по церквах, що ти мав сина, брешут, що-с мав! Ти свого воскресив, кажут. А я тобі не кажу: воскреси їх, я тобі кажу: покажи гроби, най лежу коло них. Ти видиш цілий світ, але над моїми гробами то отемнів...

— Най тобі оца сина баня так потріскає, як моє серце!...

— Та прийдіт котра до старого; ніби ви їх не обіймали, моїх синів, та не легали в білу постіль? Та вони були, як дуби, кучереві. Та принеси на руках байстретко, не встидайси, приходи. Дід тобі всі коверці під ноги підкине, а байстюкови порубає все полотно найтонше на пелінки. Бо ти ходиш без вінка та плачеш від наруги.

І дід здоймив обі руки вгору й клинав ними до цілого світа:

— Ходи, невісточко, ходи до тата, нам попа не треба!

Голосно заривав, приляг до землі і нею, як хустиною, обтирав сльози і почорнів. Та ще благав дальше.

— Або приходи хоть ти, коханко, без дитини, та на твої шиї я вздрю его руки, а на твоїх губах зачервоніють его губи, а з твоїх очий, як з глибокої кирниці, я вілов'ю его очі і сховаю їх в моє серце, як у коробку. Я, як пес, занюхаю его чупер на твої долоні... Коханко, приходи і ратуй старого?!

— Ти ще є на світі, а їх нема жадного, то найдіт дорогу до мене та принесіт вість. Насипте студеної роси на мій сивий волос, бо він мене пече кожний, як розжарений дріт. Моя голова палитси від того вогню.

І рвав з голови сиве волосся та кидав на землю.

— Сиве волосе, пали землю, я не годен вже тебе двигати.

До решти обезсилений приляг до землі і лежав довго мовчки, а потім лагідно розказував:

— Послідний раз прийшов Андрій; він був у мене вчений. «Тату, каже, тепер ідемо воювати за Україну.» — «За яку Україну?» — А він підоймив шаблев у груди та й каже: «Оце Україна, а тут — і справив шаблев у груди — отут її кров землю нашу ідем від ворога відбирати. Дайте мені, каже, білу сорочку, дайте чистої води, аби-м обмивси та й бувайте здорові!» — Як та его шабля блиснула

та й мене засліпила. «Сину, кажу, та є ще в мене менший від те тебе Іван, бери і сго на це діло; він дужий, най вас обох закопаю у цю нашу землю, аби воріг з цього коріння її не віторгав у свій бін.» — «Добре, каже, тату, підемо оба.» — Та як це стара вчула, то я зараз видів, що смерть обвиласи коло неї білим рантухом. Я подався до порога, бо-м чув, що її очі віпали і покотилися як мертве каміне по землі. Так мені здавалося, але світло на її чолі вже погасло...

— А рано вони оба виходили, а стара сперласи на ворота та не говорила, але так здалена дивиласи, як з неба. А як я їх скидав на колії, то-м назав: «Андрію, Іване, взад не йдіт, за мене пам'ятайте, бо я сам, ваша мама на воротах умерла...»

До самого вечора Максим водив коні по ниві та не кричав уже, геть замовк. Діти, що вівці гнали, люди, що плугами попри нього дзвонили, з лянц не поздоровляли його. Замазаний грязюкою, обдертий, кривий, він неначе западався в землю.

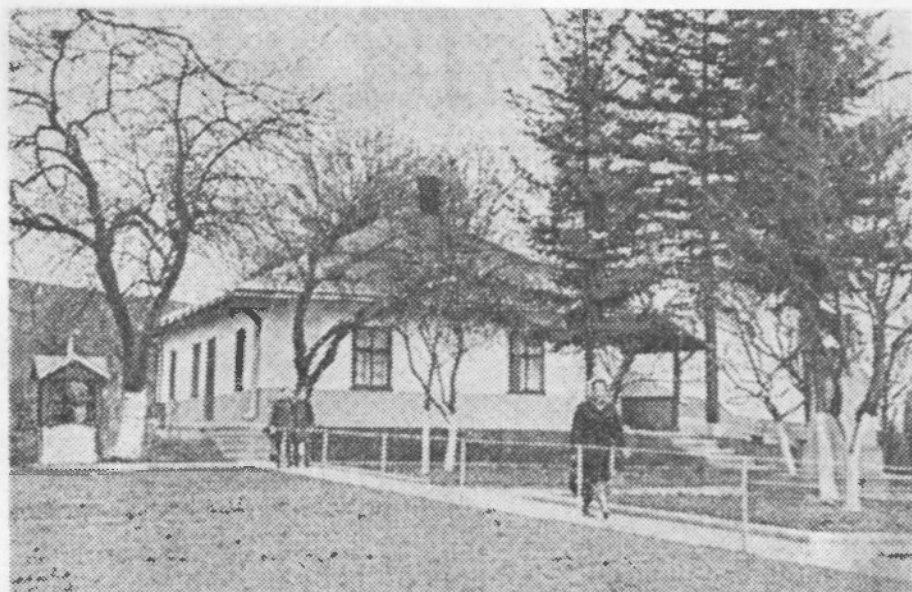
* * *

Пізнім вечером, як Максим пообходив корови та коні та подоїв вівці, увійшов до хати.

— Ти, небого, гет затихла, замертвіла, якби в тебе хто ніж упхав, не годна-с слова сказати... Та я в тобі ще розгрібу трохи вогню...

Він зварив кулешу, убрав білу сорочку, повечеряв і затих. Потім прикляк до землі і молився:

— А ти, Мати Божа, будь мойов газдинев; ти з своїм Сином посередині, а коло тебе Андрій та Іван по боках... Ти дала сина одного, а я двох.

ХАТА-МУЗЕЙ В.СТЕФАНИКА В с. РУСІВ, СНЯТИНСЬКОГО Р-ну. ТУТ ЖИВ ПИСЬМЕННИК В рр. 1910-1936

НАУКА КУ ЛЬ ТУРА МИС ТЕЦТВО

ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТВОРІВ В. СТЕФАНИКА.
РОБОТИ ХУДОЖНИКА ДМИТРА ЛАЗАРЕН-
НА, УРОДЖЕНЦЯ СЕЛА РУСІВ, ССНЯТИНСЬ-
КОГО Р-НУ.

ВИНИКНЕННЯ І ПОШИРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ НАЗВИ «УКРАЇНА».

Національна назва даної національної спільноти є одним із засобів її внутрішнього сполучення, як теж і відрізнювання від інших спільнот. Вона стосується самого народу як цілості і теж території, яку він заселяє. Назва ця стосується далі всіх членів даної спільноти і кожного її члена зокрема.

С. Шелухин (1) пише: «Національне ім'я є голосом предків, яким вони промовляють до нащадків, виховують в них історичну пам'ять і самоповагу. Національне ім'я в'яже людей в національний моноліт, що стає внутрішньою і зовнішньою силою яка творить історію і культуру. Зв'язок нації з своїм національним іменем не є лише формальний, він є духовий насамперед. Національне ім'я є основою національної моралі, є її школою. Патріотизм — це одна з вищих категорій національної моралі — є зв'язаний нерозривно з національним ім'ям.

Як вказують історичні джерела, головню арабські і грецькі, наші предки і їх країна виступали в давні часи під різними назвами. Групу українських племен між Карпатами і Сіверським Дінцем, у яких вже десь в III-IV ст. зародилась міцна держава, грецькі письменники йменують антами. Після упадку цієї ж держави в боротьбі з аварами, коли центр державного життя нащадків антів перенісся на Північ, то засновані там племенні держави наших предків — за арабськими джерелами — носять назву Валінана (від головного міста Волинь, або Велень над р. Гучвою) і Куявія (з центром у Києві). На VII і IX ст. історики встановлюють ще існування на території України союзу праукраїнських племен, що виступають під назвою Древлянське князівство.

Під кінець IX і на початку X ст. dokonується об'єднання майже усіх праукраїнських племен в одну могутню державу, що зветься Руссю. І цю назву заступають пізніше інші: Київське князівство, Чернігівське князівство, Володимиро-Волинське князівство, Галицько-Волинська держава, Запоріжжя (Запорізька Січ), Держава Війська Запорозького і всієї Русі (2) (напівофіційно Гетьманщина) і вкінці Україна та український народ.

Назва Україна вперше згадується в Іпатському літописі під 1187 р і стосується Переяславської землі, що межувала тоді з половецьким степом. Розказуючи про смерть переяславського князя Володимира Глібовича, літописець відзначає його хоробрість і додає, що «о нем же вся Украина постана». Пізніше, під 1213 р. ця назва поширюєть-

ся на Пониззя та інші прикордонні землі Південно-Західної Русі, а під кінець XVI і з початком XVII ст. – і на означення цілої нашої національної території. Про це свідчать не тільки наші історичні джерела, але теж і численні іноземні документи. Ось для прикладу:

Назви «Україна» вживають у своїх універсалах і зверненнях польські королі Стефан Баторій (1580 р.) і Зигмунт III Ваза (1618 р.)

Французький інженер Г. Боллан, що в 1630-1648 рр. проводив на Україні картографічні роботи, у своєму творі «Опис України» (3) називає нашу країну не інакше як *Ukraine*, а її народ *ukrainien* простягається від кордону «L'Ukraine до кордону Трансильванії...» Напис «Ukraine» поміщений і на виконаній Болланом географічній карті української території, яку то видав М.Пітт в другій половині XVII ст.

Термін «український» вжитий теж на російській карті – «Чертеж Украинскимъ і Черкасскимъ городамъ отъ Москвы до Крыма». Складена в XVII ст. карта показує територію України і суміжних земель.

Шведський дипломат Густав Велінг, (4) який в 1657 р. приїздить у Чигирин в справі оформлення умов поміж Богданом Хмельницьким і Карлом X Густавом, доносить своєму королеві: «Козаки домагаються, щоб Ваша Величість признали їм право до всієї стародавньої України (*jus totius Ukraine antique*), де ще існує грецька віра та їх мова.»

В «Історії Карла XII», (5) написаній в 1731 р. Французьким письменником Ф. Вольтером, між іншим читаємо: «Спочатку Українці (*les Ukrainiens*) мали право вибирати собі правителів під назвою гетьман, але москвини скоро відібрали їм це право, а гетьмана призначував московський цар».

Австрійський історик Йоганн Енгель, (6) автор першої наукової німецькомовної «Історії України і українських козаків» (1796), пише: «Україна (*die Ukraine*) являється граничним муром, що стоїть між культурною Європою і нецивілізованою Азією... Москвини не довіряли українцям, бо ж вони були колись вільними козаками, войовничими запоріжцями...»

Німецький антрополог Й.Коль. (7) зображуючи в 1841 р. свою подорож по Україні в книжці «Украина», між іншим пише: «... а Україна стане знову вільною і незалежною державою. Цей час наближається повільно і неухильно. Українці це нація з багатою, м'ялою мовою, з власною, дуже старою культурою і з славними, героїчними предками».

В виданій в 1845 р. збірці перекладів українських народних пісень «Поетична Україна», (8) автором якої був німецький письменник і професор слов'янської літератури ф. Боденштедт, читаємо: «Український народ в довгій і тяжкій боротьбі боронив свою волю від поляків і москвинів, і нарешті знемігся... Українська народна поезія і своєю формою і своїм змістом є дуже близька до поезії найкультурніших народів Західної Європи».

Назва «Лівобережна і Правобережна Україна» з'являється в історичних джерелах після Андрусівського перемир'я між Росією і Польщею в 1667 р. (за Росією закріпилась Лівобережна Україна, а за Польщею – Правобережна).

Хоч пізніше з утратою державности царське правительство, надавши в 30-тих роках XVIII ст. нашій країні офіційну назву «Малоросія», (9), забороняє вживати назви «Україна», то ця ж остання не

тільки що зберігається, але й поширюється. Остаточне її закріплення настає в Проголошенні самостійності Української держави (22.1.1918), Західньо-Української Народної Республіки (1.11.1918 р.) і Карпатської України (15.3.1939.). Сьогодні цій назві ніхто не спротивляється і так для означення нашої країни та народу вживається тільки назв: Україна, українець, український.

Походження і значення назви «Україна» досі дефінітивно не устійнені. Проф. В.Янів (10) з'ясовує досить численні погляди істориків і мовознавців на визначення цієї назви наступно:

1. далека, країна, межівна, погранична країна.
2. країна, яка лежить далеко від центру держави, тобто від Києва.
3. країна, яка лежить на кордонах слов'янщини, Європи, культурного світу, країна «на грані двох світів».
4. «Украйна» земля, земля «украйна» плугом і мечем, тобто здобута земля.
5. край, земля, волость.
6. менша просторова одиниця, поділена країна, родова країна, уділ.

Погляд, що термін «Україна» походить від географічного поняття для позначення пограничної, крайньої, далекої від центру держави країни, є найбільш правдоподібним, бо ж згадувана літописцем в XII ст. «Украина», тобто Переяславська земля лежала дійсно на краю Київської держави. Теж і Пониззя (територія між Південним Бугом і Дністром), на яке з початком XIII ст. поширюється назва «Україна», було тоді окраїною Русі, далеко відлеглої від її політичного центру Києва.

Польський хроніст Самуїл Грондський, учасник польських військових походів на Україну в 1648-1654 рр. і автор «Історії козацько-польської війни» висував теорію про походження назви «Україна» від окреслення «окраїнних земель Польщі». Деякі московські історики намагались знова доказати, що термін Україна пов'язаний з «окраїнним положенням земель на кордонах російської імперії». На початку XVIII ст. видали навіть географічну карту Карла Алларда, складену ним десь в XVII ст., на якій та наша територія виступає під назвою «Окраїна».

Ці ж вищеназвані території наших сусідів суперечні і не вірні. Наявна в них політична тенденційність обрахування на узалежнення України від інших, чужих українцям, політичних центрів або й на заперечення існуванню українського народу і його етнографічної території взагалі, щось в роді «Украины нет, не было и не будет». Тут вистарчить тільки пригадати, що південні землі Київської держави зветься «Україною» вже в XII ст. або ще й раніше (записана літописцем назва була мабуть вже тоді загальновідома, бо ж він не додає до неї особливих пояснень), підчас коли польський «дранг нах остен» розпочинається допіру з династією Ягеллонів, яка засідає на польський престіл на два століття пізніше (1386 р.) а московська держава тоді ще й не існувала. Остаточне сформування централізованої московщини припадає допіру на 1480 р. Її експансія розпочинається в XVI ст. «возз'єднання» з Україною настає в XVII ст. (Переяславська рада 1654 р.) Перейменування на Росію (11) відбувається в першій половині XVIII ст. (безправний акт Петра I з 1713 р, а цілковите поневолення нею України dokonується аж в другій по-

ловині XVIII ст. (ліквідація Запорізької Січі за Катерини II в 1775 р.)

Отже ж історичні факти вказують ясно і недвозначно, що десь 800-літня або ще й старша назва «Україна» не має жодного пов'язання ані з Польщею ані з Росією. Вона зродилась незалежно від наших сусідів і є символом відрубності та незалежницьких, на повній національній свідомості основаних прямують нашого народу. Вона натхнена свободою, героїзмом і християнською мораллю. Вона повна глибокого змісту і чарівної сили. Мільйони вмирали з іменем України на устах.

ПРИМІТКИ

1. С.Щелухин «Україна — назва нашої землі», Прага 1936
2. Богдан Хмельницький підписувався у своїх листах «Гетьман Війська Запорозького і всея Русі». Ім'я «Русь» вказувало на тотожність Козацької держави з княжою і відносилось тільки до українських земель.
3. G.W. Beauplan «Description de l'Ukraine», Rouen 1661.
4. G.Welling «Relatione»
5. F.M. Voltaire «Histoire de Charles XII», Rouen 1731
6. J.C.Engel «Geschichte der Ukraine», Halle 1796
7. J.G. Kohl «Die Ukraine», Gröningen 1841
8. F. Bodensadt «Die poetische Ukraine», Stuttgart 1845
9. Наданням Війську Запорозькому нової назви «Малоросія» і заборонаю вживання назви «Україна», яка тоді була теж загальнопоширеною в розумінні Козацької держави, Москва намагається заперечити факт національного існування українського народу. Подібно теж і Австрія, після першого поділу Польщі (1772 р.), застосовує щодо Західньої України назви «Галіція і Льодомерія», а Угорщина зве Карпатську Україну «Угорською або Підкарпатською Русею».
10. Др. Володимир Янів «Загальні відомості про Україну» (Вступний Курс Українознавства, Мюнхен 1953).
11. Метою перейменування Московщини на Росію було присвоїти собі історію Київської доби, даліше — полегшити, а опісля легалізувати відновлення старої Київської Русі, але тим разом вже не під егідою Києва, а Москви чи Петербурга, тобто легалізувати поневолення України, Білоруси, Новгородської республіки і інших народів колишньої Київської імперії.

Гетьман Війська Запорозького і всея Русі, Богдан Хмельницький, не зрікся назви «Русь». Однак за гетьманської доби назва ця не встигла закріпитись, а недовго після Полтавської катастрофи (1709 р.) Московщина, керуючись політичними міркуваннями, придбала землям Київської Русі прикметник «малий» і так постала для окреслення України зневажлива назва «Малоросія».

Самі терміни «Малоросія» і «Великоросія» не є винаходом москвин. Продуктом останніх — як наświetлює П.Штепа в своїй праці «Українець а москвин» — є тільки фальшива інтерпретація цих термінів. Коли мала Швеція — пише П.Штепа — опанувала далеко більші за себе простори з чужим населенням, то вона дала назву всій збільшеній території Велика Швеція (Sveta Magna) Теж Греки, опанувавши свої колонії в південній Італії, Сіцилії, Малій Азії йменували свою збільшену

територію Великою Грецією, (Hellas Magale), залишаючи за первісною, корінною Грецією назву Мала Греція Hellas Micra. Аналогічно греки називали й Київську державу Великою Руссю, (Russia Magale) коли ця поширила своє володіння на північні землі тобто на Московщину. Вслід за греками й інші народи йменували Київську імперію з її поширеними посілостями Великою Руссю, (Russia Magna) а саму метрополію (ядро, осередок держави) Малою Руссю (Russia Minor) Отже ж окреслення «велика» відноситься до всієї території побільшеної держави, яка перед тим була «мала». Іншими словами термін «мала» і «велика» не означають тут протилежності двох держав, але вказують на ядро (осередок) держави, з якого вона, збільшуючи засяг своєї влади на сусідні землі, розросталась у велику імперію.

УКРАЇНА НА ГОЛЛЯНДСЬКІЙ МАПІ КІНЦЯ XVII ст. НА ПІВНІЧНОМУ СХОДІ НЕВЕЛИКА ОКРУГА З НАПИСОМ «ОКРАЇНА». ЗА КНИЖКОЮ В. СІЧИНСЬКОГО «ЧУЖИНЦІ ПРО УКРАЇНУ».

КУЛЬТУРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ФОТО З 1925 р.

(ЗА КНИЖКОЮ «ЯК МИ ГОВОРИМО»)

Борис Антоненко Давидович належить до старшого покоління українських літераторів-мовознавців, котрий за свою українську літературну творчість і оборону чистоти української мови відбув советську каторгу на Сибірі в часі від 1933 по 1958 рік, тобто біля 25 літ. Був час, що в Україні уважали його за погибшого. Реабілітований за режиму Хрущова, він міг повернути до своєї літературної творчості і з того часу дав громадськості кілька цінних літературних творів, з яких «За Ширмою» був передрукований також на еміграції. Поза тим, Борис Антоненко-Давидович друкувався в підсоветській українській пресі, де появилось безліч його статей на мовні теми. Він тішиться великою повагою серед молоді літературної зміни в Україні, для якої мовні поради Б.А.Довиденка є законом. Тому два роки українська громадськість відмітила його 70-ліття, підкреслюючи його тривалі й тривалі заслуги для української мови й літератури. В 1970 році в В-ві «Радянський Письменник» в Києві появилася його нова книжка «Як ми говоримо», з якої беремо окремі розділи.

Тираж книжки передбачено 65.000 а випущено тільки 15.000 і є відомості що дальший випуск стримано, як це буває в ССРСР, коли хочеться вдарити по Авторів.
РЕД. «А»

Називний відмінок у складеному присудку

У якому відмінку треба ставити іменника та прикметника, якщо вони виступають у складеному присудку поряд з дієсловами бути, знати тощо, — у називному чи орудному? Як краще сказати по-українському: «Мій батько був коваль» чи «Мій батько був ковалем», «Вона була гарна дівчина» чи «Вона була гарною дівчиною»?

Це ніби паралельні форми, які бачимо в нашій клясичній літературі й матеріялах фольклору. Проте в сучасній мовній практиці помітна схильність до вживання тільки однієї форми — орудного відмінка: «Петро був першим учнем у класі», «Вона була досвідченою лаборанткою», «Усе життя вони були наївними, як діти».

Подивимось, якому відмінкові надає переваги українська клясика й жива народна мова. «Обоє вони були сироти, побралися й жили

собі двійко» (М. Вовчок); «Мене звуть Андрій Корчака» (І. Нечуй-Левицький); «Будь мені лицар да вірнесенький» («Українські пісні» М. Максимовича).

У всіх цих фразах іменник у складеному присудку стоїть у формі називного відмінка. Однак досить часто натрапляємо на фрази й з орудним відмінком іменника: «То був волон, а то хочеш зостатися конем» (М. Номис). Що ж — виходить, ніби це однаково, який поставити відмінок іменника в складеному присудку — називний чи орудний. Ні, не однаково, який. Якщо проаналізувати всі наведені вище приклади, то не важко помітити, що називний відмінок стоїть там, де іменник і прикметник мають незмінну властивість — сироти, ім'я та прізвище — Андрій Корчака, лицар вірнесенький, цебто людина, що визначається вірністю на все життя, довіку. Там же, де мовиться про несталу або тимчасову ознаку в іменнику та прикметнику, там дають перевагу орудному відмінку: був волон.

Великий знавець слов'янських мов, український учений О. Потебня вважав що фраза, яку він прочитав у галицькому виданні: «Історія є вчителькою життя», належить до полонізмів і її треба було виправити на вимоги української мови: «Історія є вчителька життя».

На основі цього слід зробити висновок, що в наведених на початку фраз правильно буде сказати: «Петро був перший учень у класі», «Вона була досвідчена ляборантка», «Усе життя вони були наївні, як діти», — бо іменники й пов'язані з ними прикметники означають постійну властивість. Але треба сказати: «Попервах Петро був першим учнем, а потім став мало не останнім»; «Хоч вона була й досвідченою ляборанткою, але перейшла на іншу роботу»; «Вони були наївними, як діти, поки їх не спіткало лихо», — бо тут в іменниках та прикметниках мовиться вже про тимчасову, а не постійну властивість.

Родовий чи знахідний відмінок додатка?

Як буде правильно сказати: писати (читати) листа чи лист, пришити гудзик чи гудзика? Такі питання часто виникають перед тими, хто не гаразд відчуває дух української мови. Як на те, трапляються інколи випадки, коли той самий іменник, виконуючи в реченнях синтаксичну функцію додатка, в одному реченні стоїть у родовому відмінку, а в другому — у знахідному, наприклад: «Послухали доброї поради високошановного народолюбця» (Б. Грінченко) і «Він дасть раду, як і що, — знайшов вихід Антін» (С. Чорнобривець). Від чого ж залежить той чи той відмінок додатка? Чи є якесь правило щодо цього?

У розділі «Дієслово» ми побачимо далі, що є дієслова, які керують іменниками тільки в якомусь певному відмінку, а тимчасом обмежимося зараз лиш зауваженням, що, на відміну від російської мови, український іменник-додаток часто стоїть у родовому, а не знахідному відмінку! «Бабуся пильнує малої», (М. Вовчок); «Де шукати благостині» (П. Куліш); «Гляди, дядьку, порядку» (М. Номис); «Заспівай мені, доню, тієї Вкраїни» (Г. Косинка).

Отож, у першій фразі треба сказати: писати (читати) листа; та й другій теж ближче буде до української мовної традиції: пришити гудзика, а не гудзик, як то часом доводиться читати й чути.

Родовий відмінок належності

Інколи трапляються такі звороти: «Тут була хата Шевченка», «Треба берегти гнізда птахів», де родовий відмінок означає належність якоїсь речі комусь або чомусь. Проте в аналогічних випадках українська клясика й живе народне мовлення більше вживають присвійного прикметника: «Розсердився за ції бабусині речі» (Г.Квітка-Основ'яненко); «Подай-но йому Петрову свитку» (С.Васильченко); «Отцева й материна молитва зо дна моря верне» (М.Номис). Отож і в перших двох фразах слід сказати: «Тут була Шевченкова хата»; «Треба берегти пташині гнізда». У діловому листуванні, що потребує точного означення, іменник-прізвище ставлять у родовому відмінку: майно Бондаренка. Так само, коли за іменником підметом далі йде кілька прізвищ, що означають належність ці прізвища ставимо в родовому відмінку, а не творимо з них присвійних прикметників, як то було в попередніх прикладах: «Твори Шевченка, Франка, Лесі Українки та Коцюбинського становлять золотий фонд української літератури» («Літературна газета»). Також і тоді, коли до прізвища додається ім'я чи якийсь епітет, теж треба вдаватися до родового відмінка, а не присвійного прикметника: твори Тараса Шевченка, а не Тарасові Шевченкові, твори великого Шевченка. У родовому відмінку ставимо іменник-прізвище в тому разі, коли присвійний прикметник буде важкий на вимову, наприклад: «повісті Квітки-Основ'яненкові а не «Квітчині-Основ'яненкові повісті».

Родовий відмінок часу

Українській мові властиве використання родового відмінка іменників, щоб означити час. Російська мова знає в тих випадках прийменник із знахідним відмінком іменника тої ночі — в ту ночь, цього літа — в это лето. Наведемо кілька прикладів з клясичної літератури й фольклору: «Одної ночі приснився мені сон» (М. Вовчок); «А чула ти, що сталося сеї ночі?» (Л. Українка); «... малий Василько, якому тільки цієї весни пошили штани» (С.Васильченко «Накрили очі темної ночі, легше в могилі спочинув» (народна пісня).

З цього можна зробити висновок, що, йдучи за традицією клясики й живої народної мови, ліпше сказати по-українському: «Того дня з ним не сталося ніяких пригод», — а не «У той день...» Проте, слід пам'ятати, що родовий часу не може стояти у формі множини (наприклад, «Тих днів...»), а також без означення («цієї», «темної», «того»). Тут на визначення часу, днів тижня, явищ, процесів, стану вдаємося до знахідного відмінка з прийменником: «у роки (під час) громадянської війни», «у вівторок», «у давнину», «у (під) хуртовину».

Особливість у вживанні давального відмінка

В українській клясиці й живому народному мовленні де-не-де трапляються іменники й займенники в давальному відмінку, тоді як у сучасній мові вживаються конструкції з прийменником і родовим відмінком: «Пани б'ються, а мужикам чуприни трясуться» (М.Номис) — «Пани б'ються, а в мужиків чуприни трясуться»; «Він як угледів дівчину, аж очі йому засвітилися» (М.Вовчок); «Вовкові барана з горла не видереш» (М.Номис). Хоч сучасна українська літературна мова в таких випадках більше користується конструкцією з прийменником і родовим відмінком іменника або займенника, проте не слід забувати й цю давню форму давального відмінка: «Очі чоловікові заясніли, голос подужчав».

Давальний і кличний відмінки

Як відомо, іменники чоловічого роду другої відміни мають у давальному відмінку однини закінчення -ові після основи на твердий приголосний та -еві, еві — після основ на м'який або шиплячий приголосний: «Та й не дала тому козакові ні щастя, ні долі» (пісня); «Масючка вже постерегла, що молодому паничеві сподобалася Галя» (І.Нечуй-Левицький); «У бою Андрієві так любо відчувати другове плече» (В.Сосюра).

Є ще й паралельне закінчення давального відмінка -у, -ю, яким слід користуватись тоді, коли поряд стоять у цьому відмінку два іменники чоловічого роду, з яких один уже має закінчення -еві, -ові, або -еві: «Передай листа товаришеві Бондаренку» (з живих уст).

Субстантивовані прикметники-прізвища, що мають суфікси -ов, -ев, -єв, -ів, -їв, у давальному відмінку однини закінчуються тільки на -у: Петров — Петрову, Щоголев — Щоголеву, Андрухів — Андрухову; прізвища з суфіксами -ин, -ін, -їн закінчуються на -у, а також на -ові: Завалишин — Завалишину і Завалишинові, Серпилін — Серпиліну і Серпилінові.

Наявність паралельних закінчень у давальному відмінку однини приводить інколи до надуживання закінченнями -у, -ю, замість основних -ові, -еві, -еві: «Андрію Олексійовичу здавалося, що він і на цей раз не помиляється», — читаємо в одному сучасному оповіданні, де автор не взяв до уваги, що він поставив ім'я та по батькові не в давальному відмінку — Андрієві Олексійовичу, — а в кличному, який бачимо, читаючи далі оповідання: «Андрію Олексійовичу, спиніться!»

Не слід забувати, що в українській мові є характерний кличний відмінок однини жіночого роду (нива — ниво, Марія — Маріє) та чоловічого (дуб — дубе, піонер — піонере, батько — батьку, Григорій — Григорію).

Українська клясика, фолкльор і живе народне мовлення пильно додержуються форм кличного відмінка: «Іди, Петре, до тієї, котру щиро любиш» (І.Котляревський); «Козаче, соколе, візьми ж мене з собою на Україну далекую» (пісня); «Чи ти, Федьку здурів, що таке

мелеш?» (з живих уст). З цього можна зробити висновок, що й нам не слід уникати без усяких на те підстав цієї особливості нашої мови.

Орудний відмінок дійової особи й знаряддя

У двадцятих і тридцятих роках ХХ ст. багато сперечались про те, чи властива українській мові форма орудного відмінка дійової особи. Коли одні мовознавці запевняли, що в народі не скажуть: «Бригадою Коваленка виорала 20 га з огріхами», — а тільки: «Бригада Коваленка виорала 20 га з огріхами», — бо, мовляв, назва дійової особи чи групи осіб повинна стояти в фразі звичайно в називному відмінку, то інші, на заперечення, наводили цитати з класичної літератури: «Енеєм нинута я бідна» (І.Котляревський); «Дідами крадене добро» (Т.Шевченко).

Очевидно, відкидати категорично можливість орудного відмінка дійової особи не слід, але не треба й надуживати ним, як це часто буває в писемній і в усній мові, наприклад: «Двері відчиняються водієм»; «Він насмажив її на похідній сковорідці, передбачливо захопленій Кесарем»; «Щось нове, не звідане нами»; «Нарубані Пилипом дрова». Усі слова в цих фразах — українські, і все ж деякі фрази звучать не по-українськи, не в ключі народної мови.

Візьмімо речення з творів П.Мирного «Та кара над Мариною, що придумала її бариня, та нагла смерть Федорова, мов страховище яке стояли перед очима». Замість того, щоб написати: «Та кара, придумана її баринею, — де іменник бариня стояв би, як дійова особа, в орудному відмінку, письменник удався до конструкції з підрядним реченням: «що придумала її бариня», — поставивши назву дійової особи в називному, бо це більше відповідає нашим мовним традиціям.

Розгляньмо ще одну фразу, узятую з давньої народної пісні: «Буде лях проклятий батьками орати, матерями волочити», — де іменники батьки й матері стоять в орудному відмінку. Чому? А тому, що в цій фразі дійова особа — лях, батьки ж і матері правлять за знаряддя для дійової особи (ляха). Та було б уже неприродно для народної мови сказати: «Батьками зоране поле, матерями заволочене», — бо в цій фразі батьки й матері виступають як дійові особи, через що й треба сказати: «Батьки зорали поле, матері заволочили».

Так само у наведених вище сучасних реченнях більше відповідати ме духові нашої мови, коли сказати: «Двері відчиняє водій» (хоч слушно буде: «Двері відчиняються механізмом», — бо тут нема дійової особи, а є лише знаряддя — механізм); «Він насмажив її на похідній сковорідці, яку передбачливо захопив Кесар»; «Щось нове, що не звідали ми», «Дрова, що рубав Пилип».

Розуміється, заміна орудного відмінка дійової особи конструкцією з підрядним реченням інколи обтяжує фразу, через що й уникають її, кажучи: «Зроблені колективом працівників спостереження мали велике наукове значення», — замість «Спостереження, що їх зробив колектив

працівників, мали велике наукове значення». Але іноді контекст дозволяє перебудувати фразу так, щоб у ній не було ні орудного відмінка дійової особи, ні підрядного речення. Наприклад, фразу з сучасного художнього твору «Бородай відміряв зароблені хлопцем три пуди жита» можна, не міняючи значення, висловити й так: «Бородай відміряв хлопцеві зароблені три пуди жита». Та й у попередній фразі можна було б сказати: «Спостереження колективу працівників мали велике наукове значення».

З КРИЛАТИХ ВИРАЗІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

Авгійові стайні

Вперше згадуються старогрецьким істориком Діодором Сіцилійським (І ст. до Хр.), який викладає міт про про Авгія — царя Еліди, сина бога сонця Геліуса. Авгій мав кілька тисяч голів худоби, стайні якої не чистилися протягом 30 років. Геракл, перепливши течію річки Алфей, спрямував її на стайні, що були очищені в такий спосіб за один день. Це був сьомий подвиг Геракла.

У переносному значенні вираз стали вживати ще античні письменники (Сенека, Лукіян та ін.), характеризуючи безладдя, запущені справи.

І Таффе побачив і вирік як стій
Прилюдно і власновельможно,
Що край наш — то Авгія стайня, в котрій
Порядок зробити не можна.

(І. Франко, Сучасний літопис)

У «Вольних сонетах» І. Франка (сонет XVII) цей крилатий вислів вжитий на означення бруду соціальних відносин, які будуть зметені революційною бурею:

Прийдешь нову зробити перекову:
Патріотичний меч перекувати
На плуг — обліг будущини орати,
На серп, щоб жито жать, життя основу,
На вили — чистить стайню Авгійову.

Альфа і омега

Альфа — перша, а омега — остання буква грецького алфавіту. Звідси й значення цього виразу: початок і кінець, все, що є. Походить вислів з Апокаліпсису, 1, 8: «Я єсмь альфа і омега, початок і кінець», — каже Господь», і далі: «...Голос, ніби сурма, що говорив: «Я єсмь альфа і омега, перший і останній» (1,10).

Вадим. Ірен! Ірина! Снів моїх Ярина!

Весняно-яре шумовиння в ній,
життя живого альфа і омега,
жадань жагучих радісний вінець.

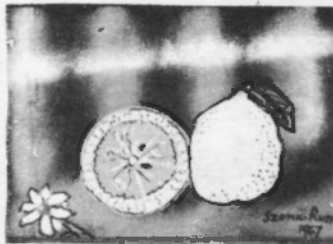
(О. Левада, Фауст і Смерть)

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМАЛІСТ У НЬЮ-ЙОРКУ

Тут бачите декілька поменшених фото-репродукцій з чималого розміру кольорових образів-емалій. Їх виконав один із рідкісних сучасних українських мистців-емалістів Конstantин Шонк-Русич у Нью-Йорку, який на 9-й Вулиці міста має власну галерею. П.Русич походить із Вінниччини, по війні прибув до Америки, займався фотографією та кіносправою, але останні роки цілковито віддався праці над емаліями.

Емалія — це дуже старовинний вид мистецтва. У Західній Азії емаліями декорували посуд, і звідти, ще задовго до Народження Ісуса Христа, емалія пішла у світ. Греки в 5 столітті до Христа вже вміли робити емалії на металі. Від 9 до 12 століття техніка емалії набула надзвичайного удосконалення і розквіту в Візантії, а звідти прийшла до нас, в Княжу Україну. Українські мистці вміли виробляти прекрасні емалії, які й тепер знаходять археологи в землі, адже емалія фактично вічна. Багато древніх українських кольорових емалій — це сцени із Святого Письма. Потім цей вид мистецтва занепав, як «візантійський стиль», зате в 215 столітті розвинувся у Франції, так зв. «стиль Лімож». У наших часах емалію почали найбільше плекати австрійські майстри.

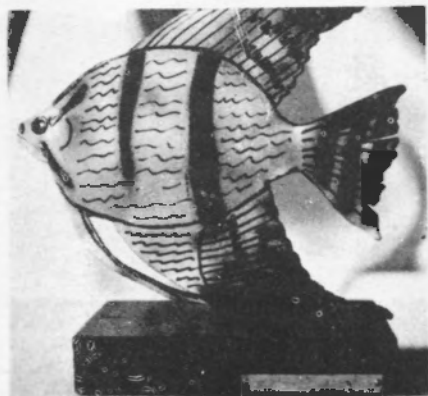
Техніка емалії полягає в основному в тому, щоб на металі, переважно мідь, нанести малюнок, потім розфарбувати його відповідною спеціальною фарбою, після чого його дається до печі з дуже високою температурою. Там емалія дістає нові фарби, тіні й півтіні, від стоплювання різних барв. Потім вона холодне, оправляється в рамці — і йде у світ навіки, бо практично емалія ніколи не гине, це сплавлені фарби й метал. Є ще й інша форма емалевого виробництва, зближена до так зв. «крафт» — прикладного чи й ремісничого мистецтва: з міді витинають наперед фігури (тварин, людей, птахів тощо), потім їх

покривають фарбами й емалією, а коли вони схолонуть — прибивають їх до дерев'яних підставок. Такі емалії прикрашують столи, шафи тощо.

Український емаліст п.Шонк-Русич має окремі емалії надзвичайно вдалі. Він дістав уже дві перші нагороди в ділянці «крафту» на Американській Осінній Нью-Йоркській Виставці, в тому й першу нагороду за «Сову». Тепер він працює над відтворенням старовинних українських хрестів та ікон у емалії, а також уже закінчив емалійне зображення українського герба Тризуба, що було знайдене в Києві (з XI ст.) Дружина Н.Шонк-Русича, п-і Ольга займається малярством і допомагає чоловікові в його складній праці. Подружжя мистців має сінка, якого назвали Ігорем - він є першим «провідником» по галерії емалій свого здібного батька.

Проф. Р. Драган
Виховник СУМ ІУ-го ст.

ПРО ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ.

«Хай ваше світло світить людям».

Христос.

Особовість – це ми самі.

Особовість – яке пребагате слово. Це є сума особливостей, що відрізняють окрему людину від інших людей. І власну особовість несемо на собі ціле наше життя, а може, саме вона несе нас. Бо ж особовість – це ми самі.

Говорити про особовість – це говорити про складне явище, яке вміщає в собі всі елементи живої діючої людини. Кожна людина має свої відмінні властивості, хоч усі люди фізично й духово подібні одні до одних. Особовість людини розвивається від народження, вона зароджується і перед народженням, як спадкові прикмети від батьків, і ті прикмети залишаються незмінними. Аж до зрілого віку особовість людини поглиблюється, ускладнюється і пристосовується до життя і завдань. Аж до самої смерті людина може вдосконалюватися, або ламатися, чи дегенеруватися.

Від якості особовості залежить вартість людини, залежать і її життєвий шлях, досягнення, її щастя і нещастя. Тому молодій, дозріваючій людині треба скупчувати свою увагу на власній особовості, студіювати її і порівнювати з властивостями інших людей.

Особовість людини складається з характеру, здібностей, інтелігенції, ментальності, темпераменту, будови тіла і його фізіологічних процесів. Фізіологія, це, сказати б база, на якій у даному оточенні виростає, або формується особовість людини. Її часто називають також індивідуальністю. До фізіології належить і фізіономія, що також має деякий вплив на особовість людини.

А понад цим усім, чи радше в центрі всього цього, є душа людини, ця іскра Божя, що у великій синтезі особовості горить вічною, невмирущою свідомістю, совістю і життєдайністю, ніби маяк у темній, безпросвітній ночі зматеріялизованого оточення. Геракліт, про душу, висловився так: «В яким напрямку ви не подорожували, ви не знайдете її меж – така вона незміренна». А св.Августин назвав її «бездонням людської совісти».

Характер – це основна експресивна форма особовості, тому іноді його утотожнюють із самою особовістю. Він найбільше кидається в вічі. Від нього залежить наша поведінка, наша реакція на певні явища, рушії нашого життя та ідеї, наша динаміка у розв'язці складних проблем і завдань. Характер – сукупність духових особливос-

тей, норми нашої поведінки в різних можливих ситуаціях. Окремі його риси — слоній, привітність, радісність, зарозумілість, упертість, згідливість і т.п. — утворюють його багатогранність. Характерами люди різняться між собою, тому і стиль дії чи поведінки в людей різний. Характер, у свою чергу, залежний від структури ума людини і будови її тіла. Він може бути примітивний, грубий, або високої якості, рафінований і інтегрований. Ці два останні поняття не утворюються. Рафінований характер не є інтегрованим, бо інтегрований характер вимагає солідної виховної підготовки і завжди має виразні та шляхетні риси, які допомагають реалізувати наші ідеали й бажання. Кожна культурна людина прагне мати інтегрований характер, у тому напрямі працює і педагогія культурного світу.

Здібність та інтелігенція — це дві різні речі. Кожна людина може мати різну здібність і різну інтелігенцію. Наприклад, хтось має здібність до малювання, музики чи математики, але мало інтелігентний, щоб виплутатись із важкої ситуації, досягнути свою мету, розв'язати життєве завдання. Натомість природну інтелігенцію можна мати навіть без освіти, але не можна мати освіти без інтелігенції. Геніальні люди це ті, що мають не тільки особливу здібність, а й особливу інтелігенцію. На одне й друге впливає спадковість, оточення, виховання.

Ментальність — це дія нашого розуму, провідна сила всієї особовості. Процеси мислення мають своє власне темпо і свій власний стиль. Тому говоримо про ментальність українця, німця, англійця у расовому відношенні, чи про ментальність кожного індивіда зокрема. Фізіологічні процеси мислення не вдалось ще дослідити, а від фізіології людини залежить і стиль її мислення.

Темперамент — емоційна сторона нашого життя. Властиво — це дія нашої ендокринної системи залоз, як виявила модерна медицина, за спів участю мозку і нервів. Темперамент може бути різний: тривожний, лагідний, рвучкий, ліпий, наравний, гарячий і т.п. І кожна з цих прикмет темпераменту має відповідну форму мобілізації нашої енергії, живучості нашої думки, яка співдіє з темпераментом, а понад усе — стиль реакції на те, що тисне на нас звідусіль. Темперамент — це ніби той карбуратор у машині. Коли він добре налаштований, то й подавання енергії буде правильне й машина працюватиме справно.

Крім свідомого світу, або того, що його можна прослідити і за своїти собі такою мірою на яку ми здібні, є ще світ несвідомий. Це той світ, що прихований у надрах нашої душі й нашої пам'яті, а чого ми в бажаний момент не спроможні схопити. Це те, що діє без нас, хоч це також частинка нас самих, не раз дуже поважна. Модерна психологія ствердила, що найвищі досягнення починаються у підсвідомому, навіть давно забуті переживання у нашому дитинстві мають свій вплив на дію у дорослому віці. Щоб ми не робили, одночасно діє й неznана нам, підсвідома сила, яка, як не звали б ми її: звичка, інстинкт і т.п., — завжди буде поза нашою свідомістю. Наприклад, хто координує рухи танчаниці, що про них вона в пориві забуває? Хто нашіптує поетові чудові картини, слова і фрази, коли він думає про щось інше? Гете сказав: «Пісні

мене створили, а не я їх.» Поет Мюссе заявив: «Ми не працюємо, ми слухаємо невідомого, що шепче нам до вуха».

Про це можна багато писати, але в короткому нарисі про особовість людини мусимо обмежити нашу балакуність. Біолог Голдан сказав: «Особовість — це центральний фант всесвіту». І справді — без нашої особовості ми навіть не знали б, що ми існуємо, ми навіть не піднялися б вище хробака. Особовість дозволила нам подивляти велич Божу, радіти, сумувати і змагатися, чого не може ні одна тварина.

Студіюючи нашу особовість, хочемо знати, що означає цілий «багаж» людського досвіду, куди він нас веде і в що примушує вірити. Нам призначено відкривати дороги, тож відкриваймо їх, відкриваймо себе самих, учімся, щоб бути вартісними людьми. Блискуча особовість впадає в вічі іншим, дає надхнення, зроджує бажання наслідувати її. Досягнення нашого розуму й характеру дають нам непомірне щастя, що його не можна купити за жодні скарби світу.

Ось куди треба спрямовувати увагу нашої молодой людини, що дозріває хоч і старшому віком не пошкодить звернути увагу на себе самого. Вчімся, світ довкола нас багатий на людські досягнення, отже і для нас є чудова неповторна нагода. Дорога далека і, може, ніколи їй кінця не буде. І не треба. «Краще подорожувати з надією, ніж приїхати на місце», — каже Р.С. Стівенсон. При цьому пам'ятаймо, що спеціалізація вбиває особовість. Спеціалізуватися треба, але це ще далеко не все. Бути свідомим своєї особовості — це велике досягнення, бо лише тоді ми зможемо вдосконалювати і контролювати самі себе, згідно з нашими бажаннями і плянами. А наші індивідуальні плани зуміємо успішно координувати з плянами збірноти.

Студія особовості.

Студія особовості — річ дуже складна. Людська істотність є у центрі життя на землі, того життя, що таке багате і безсмертне. Людина, що має душу і свідомість, стоїть понад тим життям, але від нього не відривається. Навпаки, вона поглиблює і ушляхетнює його. Тільки загублена або розгублена людина почуває себе самотньою в цьому пребагатому й чудовому житті. Жити — це незбагнений привілей, яким нас наділив Бог.

На базі психологічних процесів, що відбуваються в людині, вона має можливість спостерігати, судити, вчитися, нагромаджувати досвід, наслідувати, порівнювати і відтворювати з пам'яті. Вона має можливість, висловлюючись образно, говорити сама з собою і «залюднювати» свою самотність відтвореними з пам'яті, або й зовсім уявними, людьми та ідеями. Отже, вона ніколи не мусить бути самотньою.

Але особовість людини не виростає із самоти, а тільки у пов'язанні і співдії з прерізними людьми, з пребагатим оточенням і проблемами, що їх те оточення створює і мусить розв'язати. Тому люди такі різні, хоч ніколи не бувають зовсім різні. Особовості зазублюються одна з одною, співдіють разом, навіть тоді, коли відштовхуються. Людина переносить свою поведінку з оточення у своє найінтимніше життя, що є тільки відблиском суспільного. Вона на

самоті може сваритися з уявними ворогами, або навіть з інструментами, якими працює. Чи ви ніколи не сварились із молотком, що упав вам на нагніток? Ого, ще й як! Або, чи не співали ви у лазничці, щоб підсвідомо компенсувати ваше невміння співати публічно?

Особовість це щось постійне, а не хвилове. Очевидно, вона може змінитися під тиском сильних потрясень чи поштовхів. Тоді вся внутрішня організація мотивів, емоцій, оцінок і понять перетворюється у хаос, з якого людина може вийти переможно, або може потрапити в невральгічне збочення, чи — ще гірше в психозу, що стає вже поважним захворюнням і вимагає лікування. Психоза це затрата контакту з реальністю, і людина може залишитися вже невилікуваною. Взагалі треба сказати, що між нормальною і ненормальною особовістю не можна провести рівної, чіткої межі, бо життя і його впливи надто складні, а людина надто слаба, щоб завжди вдержати повну рівновагу.

Вся наша активність охоплена фізичними, біохімічними, фізіологічними процесами, що надто складні, щоб завжди вдержати повну гармонію. Людина хвилюємо може вийти з рівноваги, чи потрапити в певні конфліктів ситуації, але в неї є глибші сили, що майже завжди приходять їй на поміч. І тому ніколи не треба бути песимістом, треба лише доброї волі, а решту зробить сама природа і наша душа.

Щоб пізнати бодай поверхово особовість, треба — з допомогою інтимного і досвідченого інтерв'ю — розгадати людину в тривимірному розмірі й розкласти її на деталі. Коли кажу про тривимірність, маю на думці елементи зовнішні, внутрішні і глибинні. До останніх належить свідомість, сумління, розуміння краси і відчуття Божої присутності. Треба дбайливо перевірити перші роки дитинства людини, що визначають заздалегідь майбутні стандарти вартостей, оцінки добра і зла. Треба прослухати історію академічного і професійного життя даної одиниці, її сімейну і суспільну ситуацію, її дозрівання, або, як ми нажемо — «вихід у люди». познайомитися з її її бажаннями, надіями, плянами, ідеалами та засобами, яких вона вживає для досягнення своєї мети. А далі — з'ясувати її здібність, приватне й інтимне життя, специфічні риси людини. Це — загально.

При оцінці й класифікації індивідуальності треба відкласти набір свої власні переконання і почування. Кожна людина має свою філософію життя, яка (філософія) впливає і на оцінку іншої особовості. А особисті почування зводять об'єктивну оцінку нанівець. Завжди треба брати до уваги й те, яке враження робить особовість даної людини на інших людей і чи не пробуємо ми впхнути дану особовість у рамки згори визначеної якоїсь категорії. Наприклад, чи не шукаємо в даній особовості прикмет лідера, друга, або людини суто релігійної, або тільки інтелектуала чи фізкультурника. Не треба забувати і про зовнішні ефекти, що часто дуже сильно впливають на нас. Наприклад, Сталіна ми знали, як кривавого тирана, але точної його особовості ми не могли знати.

Оцінюючи особовість, найкраще обсервувати людину в дії і порівнювати її з самим собою, або з іншими людьми. Пильна

обсервація і порівняння — це ключ наукової методи. Очевидно, науковою методою можуть користуватися лише вчені і спеціалісти, а не пересічні люди, до того ж молоді й недосвідчені. Але добре знати бодай основне, щоб загально пізнати себе самого та інших людей. Ми всі такі різні. І якщо б ми створили велику симфонію українського світу, складену з вартісних і глибоких особовостей, то жодна сила світу не зборола б нас, бо нема нічого міцніше від повновартісних особовостей і їхньої дружньої епідії.

Деякі психологи ділять людей на типів. Наприклад, тип провідницький, тип комедіянта, що бачить ціле життя у кривому дзеркалі, тип місіонера, що хоче повернути весь світ на добру дорогу, і т.п. Психолог Юнг ділить людей на екстравертів, інтровертів і посередніх. Екстраверти це ті люди, що виявляють себе зовнішньо — відкриті, щирі, люблять дружити з іншими. Інтроверти — мовчазні, скриті, люблять самотність. Психолог Фром розрізняє різні характери — продуктивний, насторожений, суспільний, обережний і т.п. Часто людина назовні, це тільки маска, під якою приховується дійсна особовість. Недосвідчений юнак на маску швидко зловиться і ошукається.

Ще з дитинства в людині поволі формується її «я», або, як каже Фройд — «Его». Це свідомість себе самого, вміння дивитися на себе самого збоку. «Его» — це той центр, що видає накази, контролює інстинкти, стимули і емоції, діє агресивно, або захисно у своєму оточенні. Але крім «его» є ще «суперего». Це наше сумління. «Суперего» критикує «его» і вирішує, що добре, а що зле. Це ціла система мотивів, яка потрібна для нашої поведінки. Ні «его», ні «суперего», що — до речі — є проявами нашої душі, не мають визначеного місця в нашому тілі. Нам тільки здається, що вони в голові, бо думаємо, а думка це домінуючий елемент життя. Від різного рівня нашого мислення залежить і рівень нашого «его», і «суперего».

Не знаємо теж, де міститься й інтелігенція, яка завжди є в диспозиції «его». Вона допомагає нам зберегти в пам'яті подумані, або спостережені речі та відновити їх знову тоді, коли потрібно. Користуючись арсеналом нашої пам'яті та спостерігаючи оточення, наша інтелігенція, з допомогою думки, творить нові поняття і будує нові системи, які підіймають людину на вищий ступінь шляхетності. Коли в нас є мета, інтелігенція допомагає нам дійти до неї найкоротшою і найвигіднішою дорогою. В арсеналі інтелігенції є такі речі, як інтуїція, або передчуття, візія, або уява, що всебічно поширюють і поглиблюють світогляд. Ціла ця чарівна, невловима дія забарвлена ще й талантом. Талант — це одна вроджена зброя для панування над оточенням і над собою. І хай ніхто не говорить, що він «не вдався», бо не має жодного таланту.

Все це разом, «его», «суперего» та інтелігенція — тісно співпрацюють. Але є ще один співробітник, що заохочує, або знеохочує до дії. Це наші емоції, або настрої. Вони тісно пов'язані з хемічними процесами нашого тіла. Це сторожі на фронті нашої безпеки, вони б'ють у дзвін, коли тривога, і трублять у фанфари, коли радість і перемога, коли все гаразд.

І ще одне фрейдівське слово прийняте в модерній психології. Це — «ід», що є магазином інстинктів і вроджених тенденцій нашого тіла. Його резиденція — у підсвідомім. Живучість нашого тіла, це велика маснарада інстинктів і наше «я» переважно вміло над ним панує. Інстинкти — сирий матеріал, що має велику силу над нами. Згадаймо хоч би інстинкт прокреації життя, інстинкт самозбереження чи інстинкт смерті. Інстинкти діють автоматично, без нашої свідомості. І слава Богу! Бо свідомо ми не могли б контролювати напр., складних процесів нашого шлунку чи інших наших органів. Свідомістю ми не могли б загоїти рани. Скалічений палець сам «знає», як гоїтись. Це нагромаджений досвід тисячоліть, що про нього і нам цим журитися не треба. Нашому тілові треба тільки допомогти, щоб у ньому вміщалась здорова і щаслива особовість.

Це т.зв. мудрість тіла, і навіть наш ум працює згідно з законами цієї мудрости. З незбагнених скарбів цієї мудрости нашого тіла індійські факіри пробують видобути на яв деякі речі. Вони не здивують нас, бо твір Божий безмежний у своїх розмірах, у красі, мудрості й величі. Нам призначено бути чимсь прекрасним, але ми короткозорі й не бачимо цього, топчемо скарби в погоні за неістотними, маловартісними речами і звужуємо нашу особовість до карикатури.

З ЗОЛОТИХ ДУМОН

«Діти починають своє життя любов'ю до своїх батьків. Поступово коли вони стають старшими, вони або осуджують батьків або навіть забувають їх».

Оскар Вайлд

«Той хто не вірить у перемогу, той напевно програє».

Наполеон.

«Поспішне одруження рідно буває щасливим».

Шекспір

«Краще бути людиною, якій вірять, ніж людиною, яку люблять».

Джемс Макдоналд.

«Ні одна людина — чи то йдеться про боягуза, чи про героя — не може уникнути своєї долі».

Гомер

«Уникай лікувати тільки голову, коли болять голова, і лікувати тільки ноги коли болять ноги».

(З медичних приписів стародавнього Китаю)

УКРАЇНСЬКЕ РЕВОЛЮЦІЙНЕ СТУДЕНТСТВО

РОМАН СЕНЬКІВ
ДОПОВІДЬ НА СХІДНЬОМУ ПЛЕНУМІ
КУ ТУСМ АМЕРИКИ,
НЬЮ ЙОРК, 13 ЛЮТОГО 1971

Вислів «революційне студентство» досить часто стрічається коли мова йде про українських студентів на Україні, а головню на Західній Україні в період між двома Світовими Війнами. Це загально відомий факт, що дуже велике число західно-українського студентства заповнило ряди ОУН-УПА і брало активну й часто керівну участь в революційних діях того періоду.

Це факт що наше Товариство вважає себе націоналістичним. Теж факт що ми вважаємо московський щовінізм у формі большевизму за нашого смертельного ворога. Але багато людей не знають що наша філософія діяння сягає глибше чим це. Дехто більш вдумливий, мабуть ще додасть що логіка наших переконань вимає щоб ми теж ворожо відносилися до всіх поплентачів большевизму як наприклад соціалістів, лібералів і т.п.. Власне з такого обмеженого розуміння націоналізму і ТУСМ-у пішло поняття що ми є т.з. «право-крилова» (райт вінг) організація і що ми маємо за ціль поборювати лівицю. Я хотів би тут ясно підкреслити що таке поняття є недоречне. Категорії лівий-правий не мають жодного для нас значіння. Якщо йдеться про стислість, розуміти під правими силами тих, які обстоюють капіталістичний лад, то ми фактично є не менше ворожо наставленні до правих чим до лівиці.

Якось так завелось на еміграції вважати себе «правими». Мабуть це є наслідок довголітнього спрямування майже всіх наших національних сил проти Москви. Через це наша молодь виростає з помилковими поняттями про суть націоналізму. Не одному просто дивно довідатися, що націоналізм є так само рішучо проти повернення капіталізму на Україну, як він завзято поборює там пануючий тепер комуністичний лад. А це тому що і комунізм і капіталізм є системи визискування людини. Фактично, комуністичний лад в СССР є ніщо інше як державний капіталізм де держава а не поодинокі капіталісти є власниками засобів продукції і тим самим засобів життя в модерній державі. Це найбільш розвинена форма капіталізму.

Натомість, націоналізм пропонує новий лад для звільненої України та її союзників. Теоретики націоналістичної ідеології, як наприклад, Горновий і Полтава, працювали над цим питанням і документи з кожного Великого Збору ОУН, від першого в 1929-у році до четвертого в 1968-у році, ясно свідчать що наш рух ніс новий порядок світові. На жаль, нагальна революційна боротьба на Україні не дозволила довершеного розроблення деталей цього нового ладу. Але основні риси є явні і творять хребет того, що я назвав би органіцизм тобто система гармонійно пов'язаного суспільства.

Органицизм базується на двох основних моментах. Перший момент каже, що в даному суспільстві існують різні соціально-економічні функції або кляси і що нормальне функціонування суспільства вимагає гармонійної співпраці цих функцій. Якраз з цього моменту походить поняття «безкласового суспільства». Це поняття соціалісти уживають як свою зброю, але їх розв'язка є визискувати і якщо треба то винищувати всі кляси окрім одної, своєї, правлячої. Цим вони спотворили і вивихнули правильне націоналістичне поняття гармонійного суспільства, яке уможливило кожному членові цього суспільства мати повні права себе вільно виявляти та давати свій вклад в це суспільство і рівночасно бути відповідно оціненим та шанованим цим суспільством.

Другий момент органіцизму є те, що він признає межі кожного даного гармонійного суспільства. Ці межі в практиці є нація. І тому націоналізм пропонує поділення політичного світу на суверенні національні держави.

Перший модерний економіст Адам Смит говорив про гармоній-момент що кожне суспільство має природні об'єктивні межі. Наступні покоління економістів не запримітили це недотягнення і тому і тому з часом вони витворили спотворену теоретичну систему капіталізму де є повна безвідповідальна свобода сильнішого. Брак уваги до цього другого моменту витворило логічний ґрунт для різних теорій світових вільних ринків, світових центральних банків, і світових центральних держав. А тому що життя диктує інакше й нації не біжуть до такого імперіального «щастя на землі» то речники капіталізму щораз більше переходили з позицій «вільного ринку й вибору» до «невільного ринку й диктату» — тобто, до комунізму.

Це що я сказав не є базоване на пустім теоретичнім міркуванню. Досі нагромадилося багато солідних емпіричних фактів у цьому питанні. Найновіші досліді в таких різних науках як біологія, економія, статистика й математика потверджують фактами концепти націоналізму. Такі науковці як Зипф, Стюарт і Ардрі навіть випрацювали різні математичні формули на змірняння цих концептів. Ті хто твердить, що націоналізм не є науковий, є або не-поінформовані, або просто злобно ворожі.

Якщо б хтось уважно вглибився в суть ідеології націоналізму в систему органіцизму — (я не маю на думці ті гори паперових закликів, кличів, емоційно змальованих памфлетів, листів, просьб, погроз чи нарікань які, на жаль наш визвольний рух навчився так спритно продукувати), а радше в ті ґрунтові програмові праці які на жаль дуже часто ще досі не завершені, то він, я вірю, пере-

конався б дуже скоро чому правлячі кола сьогодишнього світу так страшно не люблять українських націоналістів. А це тому, що ми пропонуємо світові лад базований на природних правилах людини, як Божого сотворіння. Натомість всі другі лади: комуністичний, соціалістичний, капіталістичний, фашистський, нацистський чи сіоністичний, всі вони є в однім чи другім аспекті антилюдянні. Остаточо наш лад затріюмфує, бо він є базований на нормальній поведінці людини а всі другі лади, щоби втриматися, мусять мати до диспозиції патологічних (ненормальних) одиниць чи чародів. Тому в Америці мають важливе слово мафія, шахраї, та злочинські адвокати, а в Москві організатори геноцидів, вбивці, грабіжники, ґвалтівники, і брехуни. Але закони світу є тверді й історія нас вчить, що на цій земній кулі залишаються лиш здорові нормальні роди (спішізі) а патологічні з часом зникають.

Але це є лиш на довший протяг часу, а ми живемо тепер, в короткому промежутку часу. І покищо, разом з нами живуть також патологічні типи та народи які пропонують свої ворожі нам лади. Не думайте, дорогі друзі, що центральною проблемою еміграції є те, що мовляв «нас Захід не розуміє» і тому треба нам ширити правду про Україну. Очевидно що маси на Заході про Україну мало або фальшиво поінформовані, а ще менше бажають бути турбовані долею нашого народу. Але правлячі кола Західного світу прекрасно добре знають про нас, хто ми такі, і до чого ми стремимо. Тріюмф нашого націоналістичного ладу означав би загибель їхніх плянів на якісь світові федеральні уряди. Їх лади базуються на експлуатації, людини людиною і нації нацією, а націоналізм перекреслив би їм цю можливість. Тому всі вони, незалежно від масти, наставлені ворожо до нас.

Багато з нас навіть неповні свідомі проти кого ми стоїмо. Популярним між нами є поняття, що Москва є ворог людства. Безумовно, що Москва є ворог, але вона не одинокий і може не найгрізніший. Це мабуть Вас дивує, але подивімся на деякі історичні факти які незаперечно показують, що Москва є лиш одним відділом тих міжнародних сил які, помимо їх внутрішніх непорозумінь, завжди знаходять спільну розв'язку щодо України та її союзників. Вистарчить лиш нагадати співпрацю НКВД з Гестапом, чи НКВД з тими американцями які репатріювали людей до СССР, або найновіший випадок з литовським моряком Сімасом Кудіркою. Теперішній американський секретар транспорзації Джан Волпі дуже швидко «полагодив» справу тих офіцерів відповідальних за видачу Кудірки, бо американський естаблішмент не бажає собі Конґресових розслідів які могли би виявити неприємні факти: що американський амбасадор Джозеф Дейвіз на доручення Рузвелта підписав з Сталіном таємну угоду про такі видачі; що Труман, по смерті Рузвелта, відмовився від цієї угоди, але помимо цього, на поталу москалям було видано около мільйон людей тому що Генерал Айзенгавер, на свою власну руку, погодився дотримуватися ганебної угоди. Як вам відомо, президент Ніксон є споріднений з цим самим Айзенгавером який двадцять років після своєї спільної репатріяційної акції з НКВД в Європі відкривав нам пам'ятник Шевченка в Вашингтоні. Це ще один доказ

що деякі провідники української еміграції мають або коротку пам'ять або короткий розум!

Ця співпраця триває вже дуже довго, хоч ми українці не були цього свідомі аж до недавня. Чотири століття тому віщун Нострадамус (вихрещений жид) сказав що на заміну капіталізму і комунізму прийде новий лад якого вродить Україна. Щоби збагнути вагу цього пророцтва пригадаймо собі що в тих часах ще навіть не вродилися були Адам Смит чи Маркс і капіталізм та комунізм ще навіть не були видумані бо існував федалізм. Майже три століття тому, в 1776 була заложена дегенератом Адамом Вейсгавтом, організація Ілюмінатів і вона Нострадамуса пророцтво собі запам'ятала. Ці Ілюмінати з часом вирости до величезної сили. Це те що популярно люди звуть «масонерією». Через цілу свою історію Ілюмінати прямували лиш до одної мети – до тотального підкорення світу. Не диво що Україна з своїми ідеями стояла їм на перешкоді. Ще поки існувала імперія московських царів, які тримали українців в невольничстві і в темноті, то вони не дуже нею тривожилися а присвячували свою увагу другим народам: зреволюціонізованим французам в час Наполеона, а відтак свободолюбним американцям в девятнадцятому столітті ще перед Американською Громадянською Війною. Але з пробудженням України після Шевченка, вони були змушені взятися теж до цього для них небезпечного народу.

Коли почалися революційні розрухи в московській імперії, то ніхто не знав чим воно закінчиться. Отже Ілюмінати рішили поставити свої гроші на всі коники в грі. Вони підпирали Керенського, який був вихрещеним жидом і колись називався Кібрис Адлер. Вони теж підпирали цілу зграю царських недобитків як наприклад Денікіна. Вони навіть поклали картку на Петлюру. Він же був масоном. Але Петлюра зрозумів на яке юдине діло його підготовляли і спротивився, ставши на чолі воюючої України. За те, на Заході, знищив його агент Чорних Сил, жид Шварцбарт.

Найвірніший коник для Ілюмінатів виявився тани большевицький. Це ж Ілюмінати завербували волоцюгу Ульянова-Леніна, нащадка хазарів, та Бронштайна-Троцького на це діло. Особисту руку в цім мав Філікс Варберг який мав ще двох братів. Перший, Павл, був фінансовим дорадником Вудрова Вілсона під час Першої Світової Війни, а пізніше першим предсідником американського центрального банку. В цей сам час другий брат, Макс, був фінансовим дорадником німецького Кайзера Вілгелма та окрім цього займався різними фінансуваннями большевиків, а опісля нацистів. Ленін почав свою партію в Лондоні через допомогу Рамзі МакДоналда який тричі був прем'єром Англії. А Троцький збирав рекрутів з шумовиння Нью-Йорку за гроші Нью-Йоркського банку Кун Ловб Компані. Цей банк був американським агентом європейських Ротшільдів і до того часу вірно сповнив був не одно доручення своїх європейських клієнтів включно з розпаленням Американської Громадянської Війни та з вбивством президента Лінколна.

Шайка Леніна-Троцького за капіталістичні гроші захопила владу в Східній Європі і за дорученням своїх патронів почала унешкідлювати загрозу України. І так почалися репресії, розстріли, вивози на Сибір, і штучний голод 1932-33.

Коли сімдесят років тому Микола Міхновський сказав: «Над нами висить чорний стяг, а на ньому написано: Смерть політична, смерть національна, смерть культурна для української нації.» він знав що він говорить. Від початку двадцятого століття за наказами Ілюмінатів йде посилений геноцид проти української нації. Сьогодні, за демографічними обчисленнями, мало б бути около 100 мільйонів українців, а є ледве 40 мільйонів?! Бракує 60 мільйонів! З такими дальшими втратами ми як нація не дотягнемо до 21-го століття.

Від 1933 большевики не відважувалися більше на такі велетенські винищувальні акції. Задовольнялися русифікацією, запроторенням молоді за Урал, обмеженими засланнями до концтаборів, та підлою методою створювання штучної диспропорції мужчин до жінок на Україні яке перешкаджає українцям закладати сім'ї і тим втримувати біологічну базу української нації. Дехто це інтерпретує як еволюцію большевиків до більш гуманних метод, але таке думання є найвищим абсурдом. Масових акцій тепер нема бо ОУН і УПА показали Москві що українці вміють вмирати дорого; що вони не бояться стріляти своїх катів. Але тепер, після довгих років, від коли припинилися масові бойові акції УПА, Кремлівські ватажки можуть знов набратися відваги на масові засоби. Теперішні суди над нашими інтелектуалістами є лиш експериментом, щоб відчутти нашу реакцію. Доти доки ми будемо готові відплачувати, без вагання, москалям зуб за зуб, наш нарід не буде знищений.

Але хоч наша увага є звернена на Москву, ми не сміємо забувати, що ми маємо не меншого ворога тут довкола нас на Заході. Через нього ми не маємо своєї держави. Через нього Україна була скупана в крові і дальше є катована. Цей ворог вдає що не знає хто ми, а скрито робить все можливе щоби нас тут на Заході розсварити, розбити, засимілювати. Його впливи є вже навіть в наших організаціях і установах. І під впливом підкуплених заляканих, або просто необізнаних провідників наше суспільство котиться в загибель.

Ми як студенти, члени ТУСМ-у повинні бути свідомі того хто ми а хто наші вороги. Якщо ми не будемо діяти то ніхто не врятує нашого суспільства від того смертельного сну в який Чорні Сили нас заколихують. Не є реальним для нас збиратися сьогодні та їхати в Україну з стрільбами. Але це не означає, що ми не можемо бути революційними. Тут на Заході є осередок тих Чорних Сил які продовжили московській імперії її ганебне життя, бо боялися відновлення тої Київської держави, яка 1000 років тому знищила Хозарську державу. Тут для нас є широке поле до попису. Смертельними для Чорних Сил є правда й відвага. Нам потрібно доброго знання своїх правд та твердої віри в них. Якщо ми цього не будемо забувати, то я певний що ми не осоромимо нашої нації. Вже настав найвищий час розчислитися з нашими ворогами. Наші січневі демонстрації в обороні Валентина Мороза та тисячів йому подібних, були лиш першим доказом того, що ми готові піти на всякі жертви щоби досягнути нашої святої мети. Настав час щоб ми світові пригадали що ми таки є «революційне студентство»!

ЗІЌД ДРУЖИНИ «СИБІРСЬКІ ВОВКИ»

В днях 2, 3 і 4-го липня 1967 року відбувся другий зіїд Дружини Суспільників СУМА «Сибірські Вовки». Студенти – дружинники Ос. СУМА ім.М.Павлушкова Чікаго, Ос. СУМА ім. Я.Мудрого, Мілвокі заснували 3 роки тому Міжосередкову Дружину Суспільників «Сибірські Вовки». З малого гурта сумівських ентузіастів Дружина поширилася на інші Осередки, маючи своїх членів у Мілвокі, Палатайн, Дітройт та Йонкерс. До Дружини належать винючно активні студенти, або сумівці із закінченою вищою освітою. Дружина добирає кандидатів (вовченят) за принципом якості, а не кількості. Між «вовнами» панує тільки українська мова.

На Оселю СУМА в Барабу збіглись «вовки» з усіх сторін, щоб здати звіт із діяльності. За «вовчим» звичаєм зіїд почався ніччю, серед лісів, при запаленому вогнищі. «Великий вовк» М.Куляс, відкрив наради, якими проводив голова Президії Олесь Черінь. Звіти з діяльності здавали: «Великий вовк» М.Куляс, «Пів-вовк» Р.Голяш, «Вовча лапа» О.Черінь, «Вовча паща» О.Стрільчук, «Вовча тічня» Л. Керичинський.

Широка дискусія вишерпувала всі справи Дружини та вносила нові напрямні праці на будуче.

Підчас дня працювали комісії статутково – резолюційна та мандатна.

Окремою врочистою церемонією прийнято в лави «Вовків» слідуючих дружинників: Футала Б. (Йонкерс), Пилипчан (Гемонд), Питяк, Ткач, Клід (Дітройт).

Після схвалення абсолюторії, нову Управу Дружини «Сибірські вовки» вибрано в складі: Голяш Роман – «Великий вовк», Питяк Володимир – «Пів-вовк», Куляс Мирок – «Вовча лапа», Стрільчук Олесь – «Вовча паща», Керичинський Лев – «Вовча тічня». На сеньйора дорадника Дружини переобрано інж. С.Голяша.

Останній день нарад був присвячений кандидатам Дружини – Вовченятам. «Вовченята» дістають в опіку «Вовка» й вони переходять однорічну підготовку, щоб стати дійсним членом. У «Вовченята» зголосилися: Максимів, Козицький, Зварич із Чікаго та Гавалей і Василина з Дітройту.

«Вовки» працюють в Осередках СУМА, переводять збірки на сумівські видання, а крім цього є активними в студентському секторі, в суспільно-громадській праці та на полі церковному, стоячи виразно за патріархальний устрій української Церкви.

УЧИТЕЛІ
БРАТИ МОЇ...

АБІТУРІЄНТИ РІДНОЇ ШКОЛИ ім. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА при ОСЕРЕДКУ СУМ в СЕНТ. КЕТЕРИНС

СЛОВО, МОЯ ТИ
ЕДИНІЯ ЗБІ...

од-р М.КОМАР

ДЛЯ ОЛЬГА СТЕЦІВ

УЧИТ. С.КОРНЕЦЬКИЙ

Стефанія ЛУЦІВ

СОНЯ ПРОКОПЕЦЬ

Оксана КРИНИЦЬКА

МАРІЯ КИБАЛО

ОЛЬГА МІЛЬНИЧЕНКО

СТЕПАН ШАХ

МАРІЯ ГУРСЬКА

ОДОРКА ПАВЛУСЬ

Канада,

В суботу, 27 березня, відбулася в приміщенні Рідної Школи при осередку СУМ у Ст. Кетеринс усна матура. Головою Матуральної комісії був проф. З.Зелений з Торонта, який перевів іспити та підписав кредитовані дипломи. Заступником голови матуральної комісії був головний інспектор при Шкільній раді КУК із Торонта — проф. В.Волицький, а секретарем Комісії — місцевий учитель п. С.Корнецький.

Восьмеро градуантів: М. Гурська, О.Криницька, М.Кебало, С.Луців, С.Прокопець, О.Мельниченко, Д.Павлусь і Степан Шах приступили до матури. Загальні усні іспити переводили місцеві учителі: од-р Микола Комар, декан і парох місцевої Української католицької церкви, з ділянки релігії, директорка і учителька Рідної Школи п. Ольга Стеців — з літератури і культури та української мови, учитель Ст. Корнецький — з історії і географії України.

У висліді матуральних іспитів на відмінно склали іспити 4, на похвально (дуже добре) 1, і на добре — 3. З огляду на добрий поступ у навчанню на протязі років, деякі градуанти були звільнені від іспитів з поодиноких предметів

НОВІ ВИПУСКНИКИ КУРСІВ УКРАЇНОЗНАВСТВА

ім. ЮРІЯ ЛИПИ В ТОРОНТО

Вечір 22-го травня 71 р. залишиться в пам'яті для кількох десятків абітурєнтів Курсів Українознавства ім. Ю.Липи при Осередку СУМ в Торонто.

Того вечора під звуки оркестри «Горлиця», що грала маршову пісню, ввійшли курсанти і численні гості до великої залі Українського Дому при вул. Крісті, де чекали вже класні керівники і викладачі, щоб відбутися церемонія вручення дипломів закінчення курсів українознавства, рівнозначних з гімназійною матурою.

Зі словом виступили класні керівники: від курсу «А» — Олександр Матла, від курсу «Б» — мгр Іван Бонк. Директор курсів мгр В. Волицький вручав абітурієнтам, що усталились півколом, перев'язані синьожовтою стрічкою дипломи. Все це відбулося в піднесеному настрою з роздачею подарунків, причіплюванням троянд відчатом, і відспіванням академічного «Гавдеамус ігітур».

Згодом завирувало все під мелодію вальса.

Цей вечір був попереджений градаційним бенкетом, на якому поруч градуантів засіли викладачі і численні гості та представники установ. До зібраних промовляли: директор курсів — мгр В.Волицький, голова Іспитової комісії проф. д-р Б.Будурович, о. В. Жолкевич, голова КУ СУМ мгр. Т.Буйняк, інж. В. Безхлібник від імені ГУ ЛВУ, проф. д-р Є.Вертипорох від імені НТШ, голова Торонтського осередку СУМ М.Шепетик, голова Рідношкільного комітету Р. Шкляр, від імені батьків студентів — Д.Купратий, Христя Ігнатович від імені учнів IV курсу, Ігор Баршик від імені випускників та голова Градаційного батьківського комітету — Володимир Дусановський.

СУМ в Торонто може бути гордий за дотеперішні висліди праці Курсів Українознавства ім. Ю.Липи. За час існування Курсів іспити зрілості склало 298 абітурієнтів. Коли врахувати число випускників інших Курсів в Торонто, то це число має свою вимову.

Цього року матуральні екзамени на Курсах українознавства ім. Ю.Липи тривали повних п'ять днів. Для курсу «А» кінцеві іспити відбулися 24. квітня, а для курсу «Б» — 1 травня ц.р. З числа 57 абітурєнтів з похвальними, дуже добрими, добрими і задовільними оцінками склали матуральні екзамени 54 студенти, одна студентка відступила, 2 студенти дістали поправку. Всі троє мають доповнити іспити осінню ц.р.

Іспитова комісія працювала під проводом д-ра Б.Будуровича професора Торонтського університету і мгр. Зенона Зеленого як його замісника. Крім названих осіб Іспитову комісію творили: дир. мгр. В.Волицький, о. Володимир Жолкевич, мгр. Аріядна Стебельська, д-р Богдан Стебельський, мгр Іван Кузів, мгр. Іван Бонк., мгр. Михайло Лукавецький і Олександр Матла.

КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ІМ.Ю.ЛИПИ ПРИ О.СУМ У ТОРОНТІ

Хто визволить нас, той

Хто визволить

кого, в новолітні візбме!

АБІТУРІЄНТИ ІЗ ВІДДІЛУ „А“

1971

фот. — Г. КУРЧЕНКО

КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ІМ.Ю.ЛИПИ ПРИ О.СУМ У ТОРОНТІ

Ворись і добувайся

Батьківщині...

АБІТУРІЄНТИ ІЗ ВІДДІЛУ „Б“

1971

фот. — С. КУРЧЕНКО

ПРОБЛИСК

ГАЗЕТКА СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ОСЕРЕДОК ЕДМОНТОН

1.

1 ЧЕРВНЯ 1971

Ч.2

«Проблиск» представляється як одна з кращих газеток. Це газетка Спілки Української Молоді Осередку Едмонтон. (Канада). Відомо річ, що де поставлена праця осередку, молодь хоче знайти ширший форум для своїх думок і їх утривалити, або навіть тільки зафіксувати у газеткових виданнях.

Два перші числа, різного формату, але цікавого підходом молодих до проблематики чи то сумівської, а чи то громадської, вказує на актуальність «Проблиску». Проблеми обговорюють на сторінках «Проблисків» не старші сумівці, але самі молоді. Ось деякі з молодих дописувачів: Ірка Процив, Леся Варава, Тарас Габорах, Ярослав І. Патан — (головний редактор), Юрко Стебельський, Ірка Чучман, Олег Гнатюк, Христя Фіялка, Віра Радьо, Леся Фіялка, Ірина Вавринчук, Ганя Бойко. Напис робила Оріся Таланчук.

Молоді дописувачі й редактори хочуть поділитися з своїми друзями власними думками чи дописами про сумівське, культурне, соціальне й економічне життя Едмонтону й околиць, України і світу. І справді можна бачити, що в обидвох числах «Проблиску» дотримано поставлену мету. Свято української незалежності, 15-ий з'їзд СУМ-у Канади, новинки про Дружину впорядників, інформації про перебіг вечора СУСК-у, редакційна нотатка, оголошення різного характеру, сміховинки, споминок, описи танцювального ансамблю «Шутка», і «Андріївського вечора» в Едмонтоні, про виступи капелі бандуристів, ось цікавий матеріал для осередкової газетки. Такою ж різноманітністю виділяється й друге число (червень 1971) «Проблиску». Тут знаменито схоплена ціль газетки її головним редактором Ярославом І. Патаном: «...зберегти себе гідними спадкоємцями надбань наших батьків...». І тій меті служить газетка «Проблиск».

Ще українська мова молодих редакторів і дописувачів не всюди на висоті, але з таким запалом з яким вони беруться до праці можна сподіватися, що в скорому часі піднесеться танож мовний рівень газетки. Бажаємо «Проблискові» завзяття і видержливості щоб в скорому часі друкуватися періодично.

До журналиків, які вже проявили власне існування належить та-
нож журналик «Юнацький шлях», з Монтреалу – (Канада). Досі випущен
вже шість чисел «Юнацького Шляху».

У цих числах, тиражом 125 примірників, можемо знайти різнород-
ну тематику, де обговорюється покращання роботи і проблеми чи то
осередку, чи то громадського життя.

Журналик видаваний на цикльостилі, технічно добре редагований.
Численні рисунки і дописи не тільки старших осіб є його прикрасою
і цінністю. В трьох останніх числах можна знайти цікаві статейки:
«Звернення до молоді» пера пані Шнурівської, спільну творчість мо-
лодших, опис табору Білогорща 1970 пера Богдана Католи. Петро
Кардаш пише про теренову гру, З.Кінах описує табір в Вінніпезі.
В п'ятому числі знаходимо дописи Лесі Микунинської на день 22
листопада, і опис перевиборів Батьківського Комітету пера Андруси-
шина. Шосте число присвячене Т.Шевченкові. Окрім віршів Т.Шев-
ченка і пояснювального слова Мацкевича, є опис 15-ого з'їзду СУМ
Канади Лесі Томащук. Роман Свобода описує карнавал 1971 року
на оселі Верховина. Рівно ж в англійській мові вияснення про
Т.Шевченка і вірш «Ми українці». Окрім згаданих статей в кожному
журналику є оголошення, усмішки, цитати, вірші, передруки, що роблять
журнал цікавим і почитним.

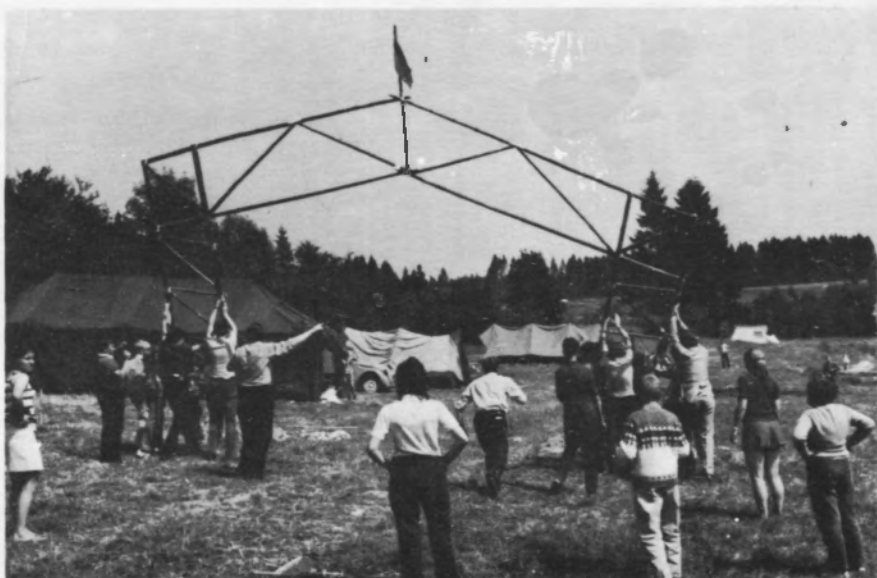
«Юнацький шлях» на доброму шляху, але бажаємо йому ще кра-
щої технічної обробки і удосконалення рідної мови

Редагують «Юнацький Шлях» – Зенон Андрусишин, Ігор Огаківсь-
кий і Зенон Доманчук.

ТАБІР СУМ ім. ЛЕСІ УКРАЇНКИ В БЕЛЬГІЇ
ФРАНКОПОЛЕ 10.7 – 1.8.71 р.

ЧАСТИНА КОМАНДИ. ЗЛІВА НАПРАВО: ОЛЕКСА СМОЛИКЕВИЧ, ПЕТРО СЕНИК, БОГДАН КАЧМАРСЬКИЙ, ОСИП РОЖКА (КОМАНДАНТ), ВАСИЛЬ РАДЕЛИЦЬКИЙ.

ЗДВИГНЕННЯ ВХОДОВОЇ БРАМИ ДО ХЛОПЯЧОГО ПІДТАБОРУ «НЕОФІТІВ»

Δ
ЗОБРАЖЕННЯ НЕВІЛЬНИ
ЧОЇ ПРАЦІ

ЗБИРАННЯ ПІДПИСІВ
ПІД ПРОТЕСТОМ

ПЕРЕСЛІДУВАНИХ КУЛЬТУРНИХ ДІЯЧІВ УКРАЇНИ

ПРЕДСТАВНИК ВЛАДИ
ЧИТАЄ ПРО МОРОЗА

ШТУРМ НА АМБАСАДУ

СУМ В АРГЕНТИНІ

З'їзд виховників і впорядників СУМ (23.5.71)

З ПРОЩІ ДО ЛЮХАН 28.3.71

ЗБІРКА НА ПЛОЩІ В ЛЮХАН

ХОРУНЖИИ З ПОЧОТОМ

В МАРШІ НА АРХИЄРЕЙСЬКУ СЛУЖБУ БОЖУ

НІМЕЧЧИНА

З ЮВІЛЕЙНИХ СВАТКУ-
ВАНЬ 25-ЛІТТЯ СУМ В
НІМЕЧЧИНІ НА СВІТЛИНАХ
ЗГОРИ ВНИЗ:

— ПРЕЗИДІЯ ЗБОРІВ.
ПРЕДСІДНИК Д-р. Г. ВАСЬКО-
ВИЧ.

— НА СВАТОЧНОМУ
ПРИЙНЯТТІ. ПРОМОВЛЯЄ
ПРЕДСТАВНИК КИР
ПЛАТОНА.

— КОНФЕРЕНЦІЯ КУ І
ПРЕДСТАВНИКІВ ОСЕРЕД-
КІВ. В ПЕРШОМУ РЯДІ
ГОЛОВА ЦУСУМ Д.О.КО-
ВАЛЬ І Д.С.КОСТЮК.

Сеньйорат ТУСМ активізується

Після динамічних акцій в обороні переслідуваних большевицьким режимом культурних діячів України, що їх заініціювало Т-во Студіюючої Молоді ім. М.Міхновського в Америці, прийшла черга також на активізацію старшого членства ТУСМ.

19-го червня 1971 р. відбувся на Оселі СУМА в Елленвіл другий з черги З'їзд Сеньйорату ТУСМ.

З'їзд заслухав звідомлення уступаючої Управи, яку очолював проф. д-р К. Савчук, перевів широну дискусію і схвалив дотеперішню діяльність. У другій частині з'їзду, яка почалася доповіддю проф. д-ра Дм. Штогрини на тему «Цілі і завдання Сеньйорату ТУСМ-у», була переведена дискусія над рефератом і були устійнені напрямні діяльності Сеньйорату ТУСМ-у.

У своїй доповіді проф. Штогрин заторкнув цілий аспект проблем українського громадського і політичного життя, в тому теж і відтинок діяльності, яку проводить ТУСМ, і на тому фоні накреслив проєкцію завдань Сеньйорату ТУСМ, як об'єднання колишніх членів ТУСМ, які під сучасну пору займають позиції у професійному й науковому житті окремих країн нашого поселення й які мають усі передумови для того, щоб відіграти відповідну роль у цьому житті.

Доповідач звернув увагу на те, що найбільшим недомаганням членів Сеньйорату ТУСМ-у є те, що вони себе досі не виявили як справді ефективний чинник нашого громадського і політичного життя, остаючися, як казав він, «у тіні старшого покоління». Розвиток ситуації в нашому житті та уклад відносин є такі, що вимогою часу є, щоб власне ота досить численна громада кол. членів ТУСМ, які стоять на тих самих ідейно-світоглядних позиціях, себе належно виявили і щоб «перестали ходити в тіні інших».

В рамках З'їзду працювали окремі комісії, в тому комісія статутова, яка опрацювала проєкт платформи й правильника Сеньйорату ТУСМ-у. Ця платформа і правильник були прийняті відтак з'їздом. На основі нового вже правильника була обрана Управа Товариства в складі 11 осіб. Головою Т-ва обрано д-ра Михайла Сосновського. До Управи обрано: проф. д-ра К.Савчука й д-ра Б.Футея (заст. голови), проф. д-ра П.Гоя (секретар), І.Вівчара (скарбник), проф.д-ра Д. Штогрини (голова студійної комісії), проф. В.Калиновича і проф.д-ра Г. Кульчицького (члени студійної комісії), проф. д-ра М.Богатюка (голова редакційної комісії), мгра Є.Гановського й інж. І.Заяця (члени ред.комісії). На голову комісії зв'язків з українськими науковими установами обрано проф.д-ра В.Лучнова, уповноважуючи його цю комісію скомплектувати.

У платформі, яку прийняв З'їзд зясовані ідеологічні заложення Сеньйорату ТУСМ-у, як товариства, що стоїть на націоналістичних позиціях і яке ставить собі за мету під кутом цих позицій розгортати свою студійно-дослідну й громадсько-політичну діяльність.

У рамках з'їзду відбулася зустріч і обмін думками з членами Світової Управи ТУСМ-у (інж. Б.Кульчицький і мгр. Р.Сеньків) та членами Управи ТУСМ-у в ЗСА (Б.Футала, А.Лозинський, О.Черінь).

ЄВГЕН ГУТ і ЛЕСЯ ТУР звінчалися 24.4.71 р. в Лідкомбі, (о-к Сідней), Австралія. Вінчав о. ЗХорнавий з Мельборну. Обидвоє Молоді є активними сумівцями. Євген після успішного закінчення університетських студій, диплом інженера-хеміка, не перестав праці в СУМ, а є далі членом Управи Осередку в Сідней. Леся пройшла усі ступені юнацтва в СУМ і стала Дружинницею СУМ, беручи рівночасно участь в хорі і танцювальній групі. На весіллі, що відбулося в Домі Української Молоді, взяло участь багато сумівської молоді, велика родина і знайомі.

Многих і Щасливих Літ Молодій Сумівській Парі!

ОЛЕГ ОСТРОВСЬКИЙ і ІРЕНА КОВАЛЬСЬКА, Сідней, Австралія, прийняли тайну вінчання 6.2.71 в церкві св. Андрія в Лідкомбі. Вінчав о.І.Шевуїв. Олег Пластун, а Ірена сумівська Виховниця. Обидвоє активні і свідомі своїх громадських обов'язків. Весільне прийняття відбулося в Домі Української Молоді і відзначалося чисельною присутністю громадських діячів і друзів навіть з віддалених місцевостей Австралії. Батьки заохочували молодих до дальшої творчої суспільної праці серед рідного суспільства. Молодій Парі Многих і Щасливих Літ!

ВОЛОДИМИР ЗАЛУЦЬКИЙ і ПАВЛИНА
ВИСОЦЬКА звінчалися в дні 8.5.1971 в
церкві в Льеж, Бельгія. Акту вінчання до-
вершив о.шамб.Г.Фукачич. Обидвоє Мо-
лоді ще з малечку належали до СУМ і
відзначалася пильністю та обов'язковістю.
Брали участь на всіх сумівських таборах
та самодіяльних гуртках. На весілля прибуло
чимало гостей і друзів та привітальних
листів і телеграм.
Щастя Боже, на новій дорозі життя!

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Для наладнання адміністрування «Авангарду» просимо Кольпортерів і Перед-
платників придержуватись наступного порядку:

ЗСА і КАНАДА : Кожний Осередок СУМ має мати референта сумівських
видань, який збирає передплати і пересилає їх до В-ва ЦУ СУМ. Якщо в
даній місцевості такого референта ще нема, або є неактивний, передплатники
мають обов'язок грошові розрахунки переводити безпосередньо з В-вом в
Брюсселі, пересилаючи належність банковими чеками чи моні-ордерами.

Чеки з Українських кредитівок приймаються на рівні з банковими.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ : Через КУ СУМ, або поштовими моні-ордерами до В-ва

НІМЕЧЧИНА : поштовими мандатами до ЦУ СУМ.

ФРАНЦІЯ : На ченове conto :

L'Est Européen 17 rue de Provence

PARIS 9 C.C.P. La Source 30 754 04.

БЕЛЬГІЯ : на ченове conto КУ СУМ, або прямо до В-ва.

АРГЕНТИНА і АВСТРАЛІЯ : До референтів сумівських видань в тих країнах.

ІНШІ КРАЇНИ : Безпосередньо до В-ва в Брюсселі.

**ЧИ ВИ ВЖЕ ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ?
ПАМ'ЯТАЙТЕ, ЩО «АВАНґАРД» ПОТРЕБУЄ МАТИ 1000
НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ І СИЛЬНІШУ ФІНАНСОВУ
БАЗУ! ВИКОНАЙТЕ СУПРОТИ СВОГО ЖУРНАЛУ ЖЕСТ
ГІДНИЙ ЙОГО 25-ЛІТТЯ!**

ПОЖЕРТВИ НА ЮВІЛЕЙНИЙ ФОНД «АВАНґАРДУ»

ЗСА

Проф. Петро Андрусів, Філядельфія	— 10 дол.
І.Терлецький, Дітройт, з христин Івана Юліяна Нурилів що відбулися 31.1.71 р	— 29 дол.
Г.Нурилів, Дітройт	— 2 дол.
Марія Пятка, О-к СУМА Нью-Йорк збл. ч. 700	— 95,50 дол.
О-к СУМА Флінт з нагоди новобудови д-га Германа за ініціативою д-дга Нагірного	— 10 дол.

Велика Британія

О-к СУМ Вольвергемптон	5 фун.шт.
------------------------	-----------

Бельгія

П-тво Залуцькі-Висоцькі, Льєж, з нагоди вінчання Сина й Дочки	500 бфр
---	---------

Всім жертводавцям щире Спасибі, а малому Похресникові і Молодій Парі Многих і Щасливих Літ!

«AVANTGARDE»

72 Bld. Charlemagne
1040 Bruxelles
Tel. 34.04.82.

_____ ДНЯ _____
(Місцевість)

Висилаю: ■ річну передплату на 1971 рік
 ■ заборгованість по ч.6/98
 ■ на «пресфонд»

 разом

.....
.....
.....
.....

МОЯ АДРЕСА:
(латинною)

_____ (прізвище й ім'я)

_____ (число дому й назва вулиці)

_____ (місцевість, стейт, провінція, код)

_____ (країна)

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ТЕМИ

О.Коваль : ОДЕРЖИМІ УКРАЇНОЮ	241
Ярослав Стецько : В ІДЕІ І ЧИНІ – ЄДНІСТЬ ПОКОЛІНЬ	244
О.Р. : БЕЛЬГІЙСЬКІ СТУДЕНТИ В ОБОРОНІ МОРОЗА	249
*** : СЛАВА ГЕРОЄВІ! Сл.п. МИХАЙЛО СОРОКА	251
Павло Штепа : ВЕЛИКОГО БАЖАТИ	252
П.Кізно МОСКОВСЬКИЙ БОЛЬШЕВИЗМ В ОЦІНЦІ Д.ДОНЦОВА	256
*** : ЗВЕРНЕННЯ ДИРЕКЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ РАДІО-ПРОГРАМИ	257
Софія Наумович : СТУДІЮВАТИ ЧИ НІ?	258

ПОЕЗІЯ, ПРОЗА, СПРОБИ

*** : ЖДАН ЛАСОВСЬКИЙ – НА ЩОГЛАХ УЯВЛЕНЬ	259
Валентин Мороз : УКРАЇНА, ТЯТИВА, СПІЗНІЛИЙ ЛЕТ, ПРЕЛЮД, ЛУЦЬК, ПЕРШИЙ ДЕНЬ	260
Ждан Ласовський : ВОСЬМА ВУЛИЦЯ, БУНТ, МАНДРІВНИКИ, КОНТРА- ПУНКТИЧНЕ, СОБОР	265
Зореслава : ДОРОГИМ ПРИСВЯЧУЮ, НОВА ГЕНЕРАЦІЯ	266
Софія Наумович : ЛЕСЯ	268
Василь Стефаник : СИНІ	275

НАУКА, КУЛЬТУРА, МИСТЕЦТВО

Д-р Роман Мазурок : ВИНИКНЕННЯ І ПОШИРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ НАЗВИ «УКРАЇНА»	280
Борис Антоненко-Давидович : КУЛЬТУРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	285
*** : З КРИЛАТИХ ВИРАЗІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	290
Л.П. : УКРАЇНСЬКИЙ ЕМАЛІСТ У НЬО- ЙОРКУ	291

ВИХОВНИКИ

Проф. Р.Драган : ПРО ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ	293
*** : З ЗОЛОТИХ ДУМОК	298

СУСПІЛЬНИКИ

Роман Сеньків : УКРАЇНСЬКЕ РЕВОЛЮЦІЙНЕ СТУДЕНТСТВО	299
--	-----

З ДІЇ СУМ

*** : ЗСА: ЗІЗД ДРУЖИНИ «СИБІРСЬКІ ВОВКИ»	304
*** : КАНАДА : АБІТУРІЄНТИ В СТ. КЕТЕРЕНС	305
НОВІ ВИПУСКНИКИ КУРСІВ УКРАЇНОЗНАВСТВА ім. Ю.ЛИПИ В ТОР.	306
«ПРОБЛІСК», ЕДМОНТОН	308
«ЮНАЦЬКИЙ ШЛЯХ», МОНТРЕАЛЬ	309
ПРИВІТ ЗІ СКЕЛЯСТИХ ГІР, МАНДРІВНИЙ ТАБІР	310
БЕЛЬГІЯ.ТАБІР СУМ ім. ЛЕСІ УКРАЇНКИ, ФРАНКОПОЛЕ	311
ВЕЛИКА БРИТАНІЯ : ПРОТЕСТНА АКЦІЯ, ЛОНДОН	312
АРГЕНТИНА : ЗІЗД ВИХОВНИКІВ І ПРОЩА	314
НІМЕЧЧИНА : ФОТОМОНТАЖ З ЮВІЛЕЙНОГО ЗІЗДУ	316

УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО В СВІТІ

*** : ДРУГИЙ ЗІЗД СЕНЬОРИВ ТУСМ В ЕЛЛЕНВІЛ	317
--	-----

ЩАСТЯ БАЖАЄМО

*** : Є.ГУТ-Л.ТУР, О.ОСТРОВСЬКИЙ-І.КОВАЛЬСЬКА, В.ЗАЛУЦЬКИЙ-П.ВИСОЦЬ П.ВИСОЦЬКА	318 319
---	---------

ПОЖЕРТВИ НА ЮВІЛЕЙНИЙ ФОНД «АВАНГАРДУ»

320

Виростеш ти, сину,

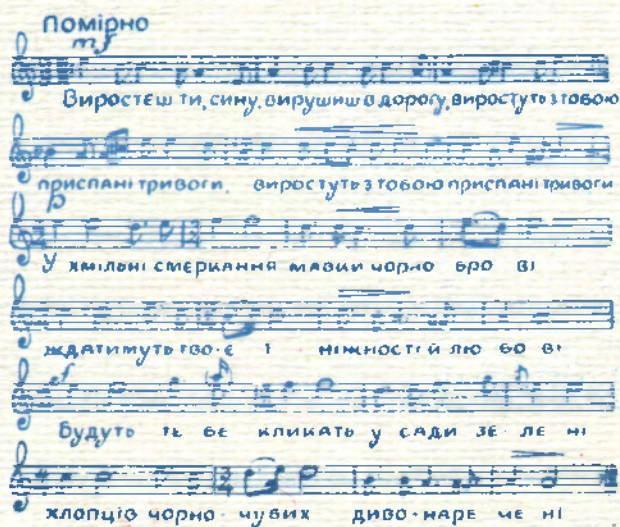
Слова

Василя Симоненка

Музика

Платона Майбороди

Помірно

Виростеш ти, сину, вирудиш в дорогу, виростуть з тобою
приспані тривоги, виростуть з тобою приспані тривоги
У хмільні смерилння мавки чорно брові
ждатимуть твоєї ніжності й любові
Будуть тебе кликати у сади зелені
хлопців чорночубих диво-наречені

Виростеш ти, сину, вирудиш в дорогу,
Виростуть з тобою приспані тривоги. (Двічі)
У хмільні смерилння мавки чорноброві
Ждатимуть твоєї ніжності й любові.
Будуть тебе кликати у сади зелені
Хлопців чорночубих диво-наречені.
Можеш вибирати друзів і дружину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину. (Двічі)
Можна вибрати друга і по духу брата,
Та не можна рідну матір вибирати.
Можна все на світі вибирати, сину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.
За тобою завше будуть мандрувати
Очі материнські і білява хата. (Двічі)
І якщо впадеш ти на чужому полі,
Прийдуть з України верби і тополі,
Стануть над тобою, листям затріпочуть,
Тугою прощання душу залоскочуть.
Виростеш ти, сину, вирудиш в дорогу,
Виростуть з тобою приспані тривоги. (Двічі)
Можна вибрати друга і по духу брата,
Та не можна рідну матір вибирати.
Можна все на світі вибирати, сину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.

